

I. UVOD

Vlada Republike Slovenije je sprejela Program ukrepov Vlade Republike Slovenije za preprečevanje, odkrivanje in pregon korupcije. Pod številko II. 13 je bil sprejet ukrep, ki se nanaša na učinkovit in pregleden nadzor nad delovanjem nosilcev javnih pooblastil in področnih organizacij nosilcev javnih pooblastil (zbornic). Ukrep se v skladu z odločitvijo Vlade Republike Slovenije izvede na način, da delovna skupina Vlade Republike Slovenije pod vodstvom Službe Vlade Republike Slovenije za zakonodajo pripravi analizo in predloge ukrepov za izboljšanje delovanja zborničnega sistema tako, da pripravi popis javnih pooblastil zbornic in pripravi predloge za preglednejše in učinkovitejše delovanje zbornic pri uresničevanju javnih nalog in javnih pooblastil v obliki predlogov možnih rešitev oziroma smernic, ki jih bodo ministrstva upoštevala pri spreminjanju področnih zakonov, s katerimi se urejajo naloge in pooblastila posameznih zbornic.

Iz odločitve Vlade Republike Slovenije je izhajalo, da je treba v skladu s 6. členom Poslovnika Vlade Republike Slovenije ustanoviti delovno skupino, ki bo opravila zgoraj navedene naloge. Na podlagi navedenega in poziva Službe Vlade Republike Slovenije za zakonodajo so ministrstva službi predlagala člane medresorske delovne skupine. Vlada je na predlog Službe Vlade Republike Slovenije za zakonodajo dne 3. 4. 2014 imenovala delovno skupino, da opravi zgoraj navedene naloge. V delovno skupino so bili imenovani predstavniki Službe Vlade Republike Slovenije za zakonodajo, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstva za finance, Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo, Ministrstva za infrastrukturo, Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstva za kulturo, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstva za okolje in prostor, Ministrstva za notranje zadeve, Ministrstva za javno upravo, Ministrstva za pravosodje in Ministrstva za zdravje.

Delovna skupina se je sestajala na sestankih v prostorih Službe Vlade Republike Slovenije za zakonodajo, veliko svojega dela pa je opravila tudi v obliki sodelovanja z uporabo elektronskih komunikacij. Na enega izmed sestankov je bila povabljen tudi predstavnik Komisije za preprečevanje korupcije.

V nadaljevanju poročila sledi gradivo, ki so ga pripravili člani delovne skupine in je usklajeno z vsemi ministrstvi, ki so sodelovala v delovni skupini vlade.

II. PREGLED UREDITVE ZBORNIČNEGA SISTEMA V REPUBLIKI SLOVENIJI

1. ANALIZA PRAVNE UREDITVE

Uvod

Zbornice so pravne osebe, v katere se brez profitnega namena združujejo subjekti. So nevladne organizacije, v katerih uresničujejo člani svoje interese, so pa tudi javno koristne organizacije, ki delujejo v javnem interesu. Zbornice so lahko javnopravne ali zasebnopravne osebe. Od vprašanja, ali gre za javnopravno ali zasebnopravno osebo, je v veliki meri odvisna notranja ureditev zbornice, pravo razmerij, v katere vstopa, in celotni pravni režim te pravne osebe.

V državah članicah Evropske unije sta se v bistvu razvila dva modela organiziranosti gospodarstva v gospodarskih zbornicah. Javnopravni model (kontinentalni model) pozna Nemčija, Francija, Luksemburg, Italija, Avstrija, Španija, Nizozemska, Češka, Madžarska in Slovaška, zasebnopravni model pa poznajo Velika Britanija, Portugalska, Norveška, Švedska, Finska, Bolgarija, Ciper, Estonija, Litva, Latvija, Malta, Poljska in Romunija.

V nadaljevanju je prikazan pregled ureditve zborničnega sistema v Republiki Sloveniji v delih, ki se nanašajo na pravno ureditev, članstvo, status in pristojnosti oziroma naloge zbornic.

Zbornice na področju gospodarstva

Gospodarske zbornice ureja Zakon o gospodarskih zbornicah (Uradni list RS, št. 60/06, 110/09 in 77/11), ki je gospodarske zbornice opredelil kot samostojno, prostovoljno, interesno in nepridobitno združenje pravnih in fizičnih oseb, ki na trgu samostojno opravljajo pridobitno gospodarsko dejavnost. Zakon je izrecno predpisal, da so gospodarske zbornice pravne osebe zasebnega prava.

Nadaljnja ureditev v posameznih zakonih je glede statusa in obveznega članstva v gospodarskih zbornicah nedosledna. Vse gospodarske zbornice niso urejene v skladu z Zakonom o gospodarskih zbornicah, ki določa, da so te zbornice zasebnopravne osebe z neobveznim članstvom. Z zakoni je določeno, da je Gospodarska zbornica Slovenije kot pravna naslednica prejšnje Gospodarske zbornice Slovenije, ki je imela obvezno članstvo, zasebnopravna oseba z neobveznim članstvom. Glede Obrtno-podjetniške zbornice velja, da je

v skladu z Obrtnim zakonom oseba javnega prava z neobveznim članstvom, medtem ko je Kmetijsko-gozdarska zbornica zbornica z obveznim članstvom.

Poklicne zbornice

Posebnega zakona, ki bi enotno urejal položaj poklicnih zbornic kot zasebno pravnih oseb v Republiki Sloveniji ni. Veljavna pravna ureditev poklicnih zbornic je v zakonih različna, kot je razvidno iz pregleda v nadaljevanju. Tako so nekatere poklicne zbornice izrecno v zakonu opredeljene kot javnopravne osebe, spet druge so opredeljene samo kot pravne osebe, nekatere so izrecno opredeljene kot zasebnopravne osebe, za nekatere pa zakon poleg te opredelitve posebej določa, da se zanje uporablja Zakon o društvih, kolikor poseben zakon ne določa drugače.

Glede na dejstvo, da so se poklicne zbornice praviloma razvile iz društvene organiziranosti, je trenutno smotno, da se zanje uporablja Zakon o društvih (saj gre za strokovno interesno združenje fizičnih oseb ali fizičnih in pravnih oseb). Večina zadev, s katerimi se ukvarjajo poklicne zbornice kot zasebnopravne osebe, praviloma zasleduje precej podobne cilje, kot jih uresničujejo člani v poklicnih društvih kot strokovnih interesnih združenjih (gre za naloge teh združenj, za njihov sedež, za to, kateri organ zastopa to združenje, in kolikšna je njegova poslovna sposobnost ipd.).¹

Status

Zbornice so lahko po svojem statusu javnopravne ali zasebnopravne osebe.

Zbornice so javnopravne osebe:

- kadar jih ustanovi država z zakonom ali drugim oblastnim aktom,
- članstvo je praviloma za določen krog subjektov obvezno,
- izvršujejo naloge predvsem v javnem interesu in ne samo v interesu svojih članov.²

¹ Po Zakonu o društvih je društvo samostojno in nepridobitno združenje za uresničevanje določenih skupnih interesov njegovih članov. Društvo lahko ustanovijo najmanj tri poslovno sposobne fizične oziroma pravne osebe. Članstvo v društvih je osebno; društvo, kot pravno osebo zastopa pooblaščen oseba.

² Kot javnopravne osebe so v zakonih izrecno opredeljene Kmetijsko-gozdarska zbornica, Obrtno-podjetniška zbornica, Veterinarska zbornica, Inženirska zbornica Slovenije, Zbornica za arhitekturo in prostor ter Detektivska zbornica. V to skupino je najbrž treba uvrstiti še vse tiste zbornice, za katere zakoni predpisujejo obvezno ustanovitev in obvezno članstvo, opredelijo pa jih samo kot pravne osebe. Tu gre za Odvetniško zbornico, Notarsko zbornico, Zdravniško zbornico, Lekarniško zbornico, Zbornico izvršiteljev in Zbornico upraviteljev.

Ustanovitev zbornic kot obveznih javnopravnih oseb ima določene prednosti, ki jih je videti v sledečem:

- zagotovljena je njihova reprezentativnost, saj so vsi subjekti iz določenega poklica oziroma dejavnosti obvezni člani;
- omogočen je lažji dialog te javnopravne osebe z državo;
- poudarjen je javni interes delovanja njenih članov in ne zasebni interes;
- zagotovljena je določena stabilnost v delovanju takšne zbornice;
- gre za trajno zagotovljene vire financiranja (obvezno plačevanje članarine);
- ta oblika združevanja temelji zlasti na interesu države, da ima praviloma enega sogovornika.

Na drugi strani imamo zbornice, ki so zasebnopravne osebe. Takšen status imajo:

- kadar jih prostovoljno ustanovijo fizične in pravne osebe z neoblastnim aktom (s pogodbo, statutom ali drugim aktom o ustanovitvi);
- kadar izvršujejo naloge v interesu svojih članov, določene v aktu o ustanovitvi (tudi tem zbornicam so lahko podeljena javna pooblastila);
- kadar gre za strokovno interesno združenje (zbornica, društvo, druga oblika združevanja)³.

Prednosti zbornic kot zasebnopravnih oseb je videti v sledečem:

- sistem temelji na prostovoljnem združevanju subjektov;
- zbornice se morajo izkazovati s kvalitetnim delom, da pridobivajo lahko še druge člane;
- njihov obstoj je odvisen od interesa članov;
- ta oblika združevanja temelji na interesnem povezovanju.

Če gre za prostovoljno obliko članstva v zbornici, nekateri zakoni opredeljujejo tudi reprezentativnost zbornice, da ne bi prihajal do izraza le delni, parcialni

³ Zasebnopravne osebe so Gospodarska zbornica Slovenije, Trgovinska zbornica Slovenije, Energetska zbornica Slovenija, Avtoprevozniška zbornica Slovenije, Zbornica za zasebno varovanje, Kulturniška zbornica, Zbornica zdravstvene in babiške nege, Zbornica laboratorijske medicine Slovenije, Zbornica fizioterapevtov Slovenije, Zbornica delovnih terapevtov Slovenije, Zbornica sanitarnih tehnikov in inženirjev Slovenije, Zbornica radioloških inženirjev Slovenije, Stanovanjska zbornica Slovenije, Oglaševalska zbornica Slovenije.

S prejšnjim Zakonom o Gospodarski zbornici Slovenije je bilo v tej gospodarski zbornici predpisano obvezno članstvo subjektov, ki opravljajo gospodarske dejavnosti, novi Zakon o gospodarskih zbornicah (Uradni list RS, št. 60/06, 110/09 in 77/11) pa je uvedel gospodarske zbornice kot samostojno, prostovoljno, interesno in nepridobitno združenje pravnih in fizičnih oseb, ki na trgu samostojno opravljajo pridobitno gospodarsko dejavnost. Zakon je izrecno predpisal, da so gospodarske zbornice pravne osebe zasebnega prava.

interes določenega števila članov, ampak celosten, reprezentativen odraz interesov določene dejavnosti ali poklica.

O vprašanju statusa gospodarske in drugih zbornic je večkrat odločalo tudi Ustavno sodišče Republike Slovenije.⁴

Članstvo

Ureditev vprašanja o članstvu v zbornicah je v posameznih zakonih glede na vsebino in razmerja, ki jih zakon ureja, zelo različna. V zbornicah so njeni člani:

- pravne osebe ter posamezniki (fizične osebe) v večini primerov ali,
- samo posamezniki.

Glede obveznega ali neobveznega članstva so tudi ureditve v posameznih zakonih zelo različne:

- nekateri zakoni predvidevajo obvezno,
- drugi pa prostovoljno članstvo,

⁴Odločilo je, da ima zakonodajalec široko polje proste presoje glede odločitve o temeljni usmeritvi oziroma o konceptu zborničnega združevanja gospodarstva. Gre namreč za vprašanje primernosti zakonske ureditve, česar pa Ustavno sodišče ne presoja. Ustavno sodišče je tudi odločilo, da v primeru obveznih zbornic in drugih oblik obveznega združevanja ali zakonskega predpisovanja obveznega članstva v določeno obliko združevanja, ki so ustanovljena z zakonom in izvršujejo javna pooblastila in predvsem tudi določene naloge v javnem interesu, ne gre za združenja, ki jih varuje 42. člen Ustave Republike Slovenije. V teh primerih ne gre za uresničevanje zasebnega interesa, zaradi katerega bi se posamezni subjekti prostovoljno povezali. Zbornice, ki so bile ustanovljene z javnopravnim aktom (z zakonom) in predvsem za izvrševanje določenih nalog v javnem interesu, so javnopravna združenja, za katera drugi odstavek 42. člena Ustave Republike Slovenije (po katerem ima vsakdo pravico, da se svobodno združuje z drugimi) ni upošteven, in se v takšnih primerih ne uporablja. Obvezno združevanje subjektov v javnopravno združenje pomeni poseg v splošno svobodo ravnanja ljudi po 35. členu Ustave Republike Slovenije. Omejitev te pravice pa je možna takrat, ko je to nujno zaradi pravice drugih (tretji odstavek 15. člena Ustave Republike Slovenije). Določba 35. člena Ustave Republike Slovenije jamči nedotakljivosti človekove telesne in duševne celovitosti ter njegove osebnosti in osebnostne pravice in zagotavlja tudi tako imenovano splošno svobodo ravnanja ljudi. Ob uporabi načela sorazmernosti se lahko predpiše tudi obvezno članstvo v zbornici, da bi s tem izboljšalo oziroma v večji meri zagotovilo varstvo pravic drugih, katerim so te dejavnosti, ki jih opravlja zbornica, namenjene.

Odločba U-I-1200/96, Uradni list RS, št. 49/98, U-I-183/04 (neobjavljen sklep), U-I-75/98, Odl US VII, 136; U-I-184/00, Uradni list RS, št. 94/2000, U-I-120/08, Uradni list RS, št. 32/09.

- pri Socialni zbornici Slovenije pa je predvidena obvezna ustanovitev zbornice, ne pa tudi obvezno članstvo (po odločitvi Ustavnega sodišča RS, št. U-I-137/93/24).

Če gre za prostovoljno članstvo, predstavljajo take zbornice strokovno interesno združenje (zbornica, društvo, druga oblika združevanja), v katero se samostojno in brez oblastvenega akta združujejo in povezujejo subjekti. Takšna oblika zbornice je npr. Kulturniška zbornica Slovenije, ki deluje po predpisih o društvih, ter Zbornica zdravstvene in babiške nege – Zveza strokovnih društev ter Zbornica zasebnega varovanja.

Pristojnosti in naloge zbornic

Poleg ene od osnovnih nalog zbornic, da namreč ščitijo poslovne in strokovne interese svojih članov, zagotavljajo te v javnem interesu tudi varstvo pravic tistim subjektom, katerim so namenjene dejavnosti, ki jih zbornica opravlja.

Naloge zbornic so v različnih zakonih urejene zelo različno. Poleg nalog, ki jih opravljajo zbornice v interesu svojih članov, izvršujejo tudi vrsto nalog v javnem interesu. V tem okviru izvajajo tudi javna pooblastila. Ugotoviti je tudi možno, da večina poklicnih zbornic na svojem področju sprejema kodeks poklicne etike oziroma promovira in uresničuje etična načela.

Posamezni zakoni opredeljujejo in točno določajo naloge, ki jih na podlagi javnega pooblastila v zakonu izvršujejo posamezne zbornice. V prvi vrsti gre tu za podeljevanje in odvzem licenc, za vodenje predpisanih evidenc in registrov, opravljanje strokovnega nadzora, določanje programa usposabljanja za posamezen poklic in zagotavljanje strokovnih izpitov.

Po 121. členu Ustave Republike Slovenije lahko z zakonom ali na njegovi podlagi pravne ali fizične osebe dobijo javno pooblastilo za opravljanje določenih nalog državne uprave. Upravne naloge državne uprave določa Zakon o državni upravi. Te so:

- sodelovanje pri oblikovanju politik,
- izvršilne naloge,
- inšpekcijski nadzor,
- spremljanje stanja,
- razvojne naloge,
- zagotavljanje javnih služb.

Upravne naloge praviloma izvajajo organi državne uprave, kot javno pooblastilo pa jih država zaupa pravnim ali fizičnim osebam, če bi se opravljale bolj racionalno, bolj učinkovito, če gre za potrebe po samoregulaciji ali če gre za zahteve po določenem neodvisnem upravnem področju⁵.

S pravnega vidika je lahko javno pooblastilo v skladu s 121. členom Ustave Republike Slovenije podeljeno zbornicam, ne glede na to, ali gre za zbornico, ki je javnopravna ali zasebnopravna oseba⁶.

Na podlagi navedenega lahko ugotovimo, da je zbornični sistem v Sloveniji urejen v številnih predpisih, ki pa nedosledno, glede na vsebino in namen združevanja oziroma organiziranja, določajo status posamezne zbornice in razmejitve med zborničnim organiziranjem in društveno dejavnostjo.

Organiziranje v zbornice je nedvomno primerno, ko so te organizirane v javnem interesu z oblastvenim aktom kot javnopravne osebe, medtem ko se organiziranje v zasebnem interesu lahko odvija tudi v društvih kot strokovno interesnih združenjih po predpisih o društvih, ki so zasebnopravne osebe, če je taka ureditev zadostna in primerna. Zato se lahko zastavlja vprašanje primernosti in potrebnosti tolikšnega števila poklicnih zbornic, saj bi večino vprašanj, s katerimi se te zbornice ukvarjajo, lahko rešili znotraj društvene organiziranosti in bi lahko šlo torej za zveze strokovnih združenj in ne zbornice.

Po naši ustavni ureditvi lahko tako javnopravne kot zasebnopravne osebe izvajajo javna pooblastila. Tako je tudi v primeru zbornic. S pravnega vidika je edino pomembno, da se z zakonom oziroma predpisom na njegovi podlagi da

⁵ Javno pooblastilo se lahko izvršuje na tri načine:

- z izdajanjem splošnih aktov za izvrševanje javnih pooblastil;
- z izdajanjem posamičnih aktov oziroma z odločanjem v posamičnih stvareh;
- z opravljanjem materialnih dejanj (npr. vodenje uradnih evidenc, imenikov ali registrov, izvajanje neposrednega nadzora, zagotavljanje opravljanja strokovnih izpitov, izdajanje spričeval, ipd.). (Komentar Ustave Republike Slovenije, Šturm - urednik, 2002: 888).

⁶ Omeniti je treba, da je imela npr. Gospodarska zbornica Slovenije v vrsti zakonov določene naloge ali upravičenja, ki so bila po svoji naravi vsaj delno javna pooblastila. Služba za zakonodajo je med pripravo predloga novega Zakona o gospodarskih zbornicah, ki je spremenil status in obveznost članstva, opozarjala Ministrstvo za gospodarstvo, da je treba posebej preučiti podeljena javna pooblastila Gospodarski zbornici Slovenije po vsebini in namenu v področnih zakonih in po potrebi istočasno z uveljavitvijo novega zakona take določbe razveljaviti ali pa prilagoditi novemu zakonu. Ker je bilo takih določb preveč, se je predlagatelj in kasneje zakonodajalec odločil za ureditev tega vprašanja v prehodni določbi zakona, po kateri je pravni naslednik Gospodarske zbornice Slovenije nadaljeval z izvajanjem javnih pooblastil, ki jih je Gospodarska zbornica Slovenija imela v skladu z zakonom in drugimi predpisi, do spremembe teh predpisov, vendar najdlje od poteka roka dveh let od uveljavitve zakona. Po preteku tega obdobja naj bi izvajanje teh nalog prevzelo pristojno ministrstvo, če s posebnim zakonom ne bi bilo drugače določeno.

določiti konkretnega nosilca javnega pooblastila, torej, na katero konkretno osebo se nanaša. V takem primeru je treba, če gre za osebe zasebnega prava, praviloma rešiti tudi vprašanje reprezentativnosti takšne zasebnopravne osebe, če naj bi imela tudi regulatorne naloge.

Na koncu pa je možno ugotoviti, da pri urejanju zborničnega sistema in ustanavljanju zbornic ne gre za ustavnopravno vprašanje, temveč za vprašanje pravno-politične ustreznosti in primernosti glede na vsebino in namen zbornične organiziranosti ter doslednosti ureditve na posameznem področju. Naloge in pristojnosti posamezne zbornice pa bi morale biti predvsem stvar zgodovinskega razvoja, tradicije in drugih okoliščin. Zato bi bilo zgolj mehanično prevzemanje rešitev iz drugih pravnih redov sporno in lahko tudi neučinkovito.

II. ZBORNICE IN NJIHOVE NALOGE

1. Seznam zbornic

V Republiki Sloveniji imamo naslednje zbornice:

1. Obrtno-podjetniška zbornica (Obrtni zakon)
2. Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije (Zakon o kmetijsko-gozdarski zbornici)
3. Gospodarska zbornica Slovenije (Zakon o gospodarskih zbornicah)
4. Avtoprevozniška zbornica (deluje po Zakonu o gospodarskih zbornicah)
5. Trgovinska zbornica (deluje po Zakonu o gospodarskih zbornicah)
6. Energetska zbornica (deluje po Zakonu o gospodarskih zbornicah)
7. Inženirska zbornica (Zakon o graditvi objektov)
8. Zbornica za arhitekturo in prostor (Zakon o graditvi objektov)
9. Zdravniška zbornica (Zakon o zdravniški službi)
10. Odvetniška zbornica (Zakon o odvetništvu)
11. Notarska zbornica (Zakon o notariatu)
12. Zbornica izvršiteljev (Zakon o izvršbi in zavarovanju)
13. Zbornica upraviteljev (Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju)
14. Veterinarska zbornica (Zakon o veterinarstvu)
15. Detektivska zbornica Slovenije (Zakon o detektivski dejavnosti)
16. Zbornica – strokovno interesno združenje na področju zasebnega varovanja (Zakon o zasebnem varovanju)
17. Kulturniška zbornica Slovenije (Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo)
18. Socialna zbornica Slovenije (Zakon o socialnem varstvu)
19. Zbornica varnosti in zdravja pri delu (Zakon o varnosti in zdravju pri delu)
20. Zbornica zdravstvene in babiške nege – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije
21. Zbornica laboratorijske medicine Slovenije
22. Zbornica delovnih terapevtov Slovenije
23. Zbornica sanitarnih tehnikov in inženirjev Slovenije
24. Zbornica radioloških inženirjev Slovenije
25. Zbornica kliničnih psihologov
 - zbornice od 20 do 25 so ustanovljene na podlagi Zakona o zdravstveni dejavnosti
26. Lekarniška zbornica Slovenije (Zakon o lekarniški dejavnosti)
27. Zbornica davčnih svetovalcev Slovenije (deluje na podlagi Zakona o gospodarskih zbornicah)

28. Stanovanjska zbornica Slovenije (Stanovanjski zakon)
29. Slovenska oglaševalska zbornica (Zakon o varstvu potrošnikov)
30. Zbornica za poslovanje z nepremičninami – strokovno združenje nepremičninskih podjetij, organizirana kot gospodarsko interesno združenje (nima izrecne zakonske podlage, gre za panogo znotraj Gospodarske zbornice Slovenije)
31. Zdravilska zbornica (Zakon o zdravilstvu)

II. Zbornice z njihovimi pristojnostmi

Zbornice na področju gospodarstva

Obrtno-podjetniška zbornica (Obrtni zakon)

Ureja jo Obrtni zakon (Uradni list RS, št. 40/04 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZDavP-2 102/07, 30/13 in 36/13 – popr.; v nadaljnjem besedilu: ObrZ).

Članstvo ni obvezno, člani so fizične in pravne osebe. Kot določa 33. člen ObrZ, ima status osebe javnega prava.

Naloge, opredeljene po zakonu, vsebuje 34. člen ObrZ. Zakon določa, da za razvoj obrti Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije spremlja in obravnava problematiko dela obrti, skrbi za njen skladen razvoj, oblikuje stališča in predloge obrti za spremembe gospodarskega sistema in ekonomske politike, izvaja javna pooblastila po ObrZ in drugih zakonih, naloge s področja poklicnega izobraževanja, vodi register območnih obrtno-podjetniških zbornic ter opravlja druge, z ObrZ in drugimi zakoni in s statutom določene naloge.

Javna pooblastila po ObrZ zakonu obsegajo:

- izdajanje in odvzem obrtnih dovoljenj,
- naloge s področja poklicnega izobraževanja,
- nadzor nad strokovno usposobljenostjo nosilcev obrtnih dejavnosti, nad osebami, ki izvajajo poklicno izobraževanje in nad primernostjo obratovalnic, v katerih se izvaja poklicno izobraževanje dijakov,
- vodenje registra obrtnih dovoljenj, registra obratovalnic, registra oseb, ki so pooblašcene za izobraževanje dijakov, registra obratovalnic, kjer se poklicno

izobraževanje izvaja in registra izdanih spričeval o opravljenem mojstrskem izpitu,

- izdajanje potrdil fizični ali pravni osebi, da je zakonito ustanovljena v Republiki Sloveniji z namenom opravljanja obrtne dejavnosti in da ji v trenutku izdaje potrdila ni začasno ali trajno prepovedano izvajanje te dejavnosti,
- postopek priznavanja poklicnih kvalifikacij državljanom in državljkam države članice Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora, Švicarske konfederacije in države, s katero je sklenjen ustrezen mednarodni sporazum, državljanom tretje države, ki so pridobili poklicne kvalifikacije v državi članici Evropske unije, Evropskem gospodarskem prostoru, v Švicarski konfederaciji in državljanom tretjih držav, v skladu z drugim odstavkom 2. člena Zakona o postopku priznavanja poklicnih kvalifikacij državljanom držav članic Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora in Švicarske konfederacije za opravljanje reguliranih poklicev oziroma dejavnosti v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 21/02, 92/07, 85/09 in 55/12),
- prijavo čezmejnega občasnega opravljanja obrtnih dejavnosti za fizične in pravne osebe iz države članice Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora in Švicarske konfederacije.

Javna pooblastila iz pete, šeste ali sedme alineje 34. člena ObrZ lahko minister, pristojen za obrt, na podlagi javnega razpisa podeli tudi reprezentativni gospodarski zbornici za njene člane, ki pridobi s tem status pristojnega organa z vsemi pravicami in dolžnostmi, ki jih ima Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije v zvezi s temi javnimi pooblastili, pod pogojem, da:

- deluje najmanj dve leti pred vložitvijo vloge za pridobitev javnega pooblastila,
- ima usposobljen kader,
- izkaže reference o usposobljenosti za izvajanje upravnih nalog na področju, ki je predmet podelitve teh javnih pooblastil.

Zbornica ima pooblastila tudi na podlagi **Zakona o prevozih v cestnem prometu**. Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije se podeli javno pooblastilo izdajanja licenc in dovolilnic na področju prevozov v cestnem prometu. Na podlagi podeljenega javnega pooblastila zbornica izvaja naslednje upravne naloge:

- opravlja naloge, opredeljene v 10. členu Uredbe 1071/2009;

- pripravlja poročila ministrstvu, pristojnemu za promet, skladno s 26. členom Uredbe 1071/2009/ES, 17. členom Uredbe 1072/2009/ES in četrtem odstavkom 28. člena Uredbe 1073/2009/ES;
- izdaja Licenco Skupnosti in izvodov licence Skupnosti na podlagi 4. člena Uredbe 1072/2009/ES in 4. člena Uredbe 1073/2009/ES;
- izdaja potrdila za voznike na podlagi 5. člena Uredbe 1072/2009/ES;
- opravlja naloge iz 6. in 7. člena Uredbe 1072/2009/ES;
- izvaja ukrepe na podlagi 12. člena in prvega odstavka 13. člena Uredbe 1072/2009/ES;
- odvzema licence Skupnosti na podlagi prvega odstavka 21. člena Uredbe 1073/2009/ES;
- izvaja ukrepe na podlagi 22. člena in prvega odstavka 23. člena Uredbe 1073/2009/ES;
- izdaja, zavrača izdajo ter odvzema licence in izvode licenc na podlagi tega zakona;
- deli dovolilnice za mednarodni prevoz blaga domačim prevoznikom, vključno s CEMT dovolilnicami;
- izdaja potrdila za opravljanje mednarodnih prevozov oseb za lastne potrebe na podlagi Uredbe 1073/2009/ES in Uredbe Komisije 2121/98/ES;
- izdaja oznake za avtotaksi prevoze s podatki o prevozniku in številko licence na podlagi tega zakona;
- druge naloge, ki jih navedeni zakon izrecno določa za izdajatelja.

Zbornica mora prej navedene upravne naloge izvajati najmanj na enem mestu v Republiki Sloveniji. Podeljeno javno pooblastilo je mogoče pod pogoji, določenimi z zakonom, preklicati.

Ministrstvu, pristojni za gospodarstvo in izobraževanje, spremljata in nadzirata aktivnosti na področju javnih pooblastil na podlagi letnih poročil, ki jih zbornica najmanj enkrat letno predloži ministrstvu. V primeru sofinanciranja posameznih pooblastil ministrstvo izvaja nadzor tudi na podlagi vsakoletne pogodbe o financiranju javnih pooblastil. Zbornica je v skladu s pogodbo dolžna ministrstvu omogočiti nadzor nad namenom porabe sredstev tako, da je vsak čas možna

kontrola in vpogled v poslovno dokumentacijo. Zbornica je dolžna pripraviti tudi zaključno vsebinsko in finančno poročilo o izvedenih aktivnostih in porabi sredstev.

Upravni nadzor nad zakonitostjo in pravilnostjo izvajanja javnega pooblastila po Zakonu o prevozi v cestnem prometu zbornice opravlja ministrstvo, pristojno za promet. V okviru tega nadzora je ministrstvo dolžno od izdajatelja licenc pridobivati podatke o tem, ali še izpolnjuje predpisane pogoje za izvajanje javnega pooblastila in če svoje naloge opravlja v skladu s predpisi. Za spremljanje stanja na področju izdajanja licenc imenuje minister komisijo, ki jo sestavljajo predstavniki ministrstva in združenj prevoznikov. Komisija obravnava probleme izvajanja javnih pooblastil izdajatelja licenc in nadzora nad njim ter daje v zvezi s tem ministru pobude in predloge. Sestavo, podrobnejše naloge in način dela komisije predpiše minister.

Inšpekcijski nadzor nad izvajanjem določb Zakona o prevozi v cestnem prometu opravljajo prometni inšpektorat, tržni inšpektorat, carinski organi in policija, in sicer:

- inšpektorat, pristojen za področje prometa, izvaja nadzor nad izvajanjem vseh določb zakona in opravlja nadzor na cesti ter na sedežu prevoznikov in zbornice.

Območne obrtno-podjetniške zbornice

Ustanavlja oziroma predvideva jih ObrZ. V skladu s prvim odstavkom 37. člena ObrZ imajo status osebe javnega prava.

Članstvo ni obvezno. Člani so fizične in pravne osebe.

Naloge, opredeljene v 37. členu ObrZ, so naslednje:

Območne obrtno-podjetniške zbornice spremljajo in obravnavajo problematiko obrti, skrbijo za njen skladen razvoj, zastopajo interese svojih članov pred organi lokalnih in regionalnih skupnosti, vodijo obrtni register na območju svojega delovanja ter opravljajo naloge, pomembne za celovito delovanje obrtno zborničnega sistema, ki jim jih poveri Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (Zakon o Kmetijsko gozdarski zbornici)

Pravna podlaga za Kmetijsko gozdarsko zbornico (v nadaljnjem besedilu: KGZ) je Zakon o Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije (Uradni list RS, št. 69/04 - uradno prečiščeno besedilo, 117/06 - ZDavP-2, 26/08 in 7/09 - odl. US; v nadaljnjem besedilu: ZKGZ).

Člani zbornice so fizične in pravne osebe, določene z ZKGZ (obvezno članstvo), lahko pa so člani zbornice tudi druge pravne in fizične osebe (prostovoljno članstvo).

KGZ ima v skladu z 2. členom ZKGZ status pravne osebe javnega prava.

KGZ opravlja naslednje naloge, ki se financirajo iz zbranega zborničnega prispevka:

- obravnava problematiko kmetijstva, gozdarstva in ribištva ter predlaga ukrepe za njihov skladen razvoj;
- opravlja za svoje člane splošno strokovno svetovanje in splošno strokovno pomoč na področju kmetijstva, gozdarstva in ribištva;
- usklajuje skupne in posamične interese članov ter zastopa interese članov in interese kmetijstva, gozdarstva in ribištva pred državnimi organi, organi lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil;
- spodbuja, organizira in koordinira ukrepe za izboljšanje delovnih pogojev v kmetijstvu, gozdarstvu in ribištvu;
- oblikuje stališča in predlaga ukrepe za izboljšanje socialnih razmer v kmetijstvu, gozdarstvu in ribištvu;
- sodeluje z zbornicami in ostalimi sorodnimi kmetijskimi, gozdarskimi in ribiškimi organizacijami doma in v tujini;
- sodeluje z izobraževalnimi, raziskovalnimi in znanstvenimi ustanovami za razvoj kmetijstva, gozdarstva in ribištva;
- organizira in se udeležuje sejmov in drugih prireditev na področju kmetijske, gozdarske in ribiške dejavnosti;
- daje strokovna mnenja v postopkih sprejemanja predpisov in drugih dokumentov s področja kmetijstva, gozdarstva in ribištva;
- spremlja in opozarja na posledice učinkovanja predpisov državnega zbora, vlade, ministrstev, lokalnih skupnosti in predpisov Evropske unije na kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo;
- obvešča člane o svojih aktivnostih;
- vodi evidenco članov in razvija informacijski sistem;
- podeljuje priznanja za uspešno delo.

Zbornica lahko opravlja tudi druge dejavnosti, povezane s kmetijstvom,

gozdarstvom in ribištvom, iz katerih pridobiva dohodek.

Glede javnih pooblastil 4. člen ZKGZ določa le, da KGZ izvršuje javna pooblastila, določena z zakoni.

Gospodarska zbornica Slovenije (Zakon o gospodarskih zbornicah)

Je pravna naslednica prejšnje Gospodarske zbornice Slovenije. Deluje na podlagi Zakona o gospodarskih zbornicah (Uradni list RS, št. 60/06, 110/09 in 77/11; v nadaljnjem besedilu: ZGZ) in je reprezentativna. V skladu s 3. členom ZGZ ima status pravne osebe zasebnega prava.

Članstvo je prostovoljno. Člani so pravne osebe in fizične osebe, ki opravljajo dejavnost ter drugi (t.i. podporni člani).

V skladu s prvim odstavkom 6. člena ZGZ je cilj zbornic spodbujanje gospodarskih dejavnosti njenih članov in uresničevanje njihovih drugih skupnih interesov, opredeljenih v statutu zbornice. Naloge gospodarske zbornice ZGZ le eksemplifikativno našteva, in sicer gospodarska zbornica:

- zastopa interese svojih članov pred državnimi organi;
- organizira izobraževanje in usposabljanje;
- organizira obiske poslovnih delegacij, sejemske predstavitve, seminarje in konference ter druge predstavitvene dogodke;
- članom pošilja poslovne informacije in jim poslovno svetuje;
- sodeluje pri navezovanju poslovnih stikov in povezav;
- strokovno pomaga članom;
- načrtuje poklicno in strokovno izobraževanje, sodeluje pri praktičnem izobraževanju ter izvajanje izpitov v skladu z zakonom.

Ministrstvu, pristojni za gospodarstvo in izobraževanje, spremljata in nadzirata aktivnosti na področju javnih pooblastil na podlagi letnih poročil, ki jih zbornica najmanj enkrat letno predloži ministrstvu. V primeru sofinanciranja posameznih pooblastil ministrstvo izvaja nadzor tudi na podlagi vsakoletne pogodbe o financiranju javnih pooblastil. Zbornica je v skladu s pogodbo dolžna ministrstvu omogočiti nadzor nad namenom porabe sredstev tako, da je vsak čas možna kontrola in vpogled v poslovno dokumentacijo. Zbornica je dolžna pripraviti tudi zaključno vsebinsko in finančno poročilo o izvedenih aktivnostih in porabi sredstev.

Gospodarska zbornica Slovenije ima na področju prevozov ista javna pooblastila, kot so zgoraj navedena pri Obrtni zbornici. Upravni nadzor nad

zakonitostjo in pravilnostjo izvajanja javnega pooblastila po Zakonu o prevozi v cestnem prometu opravlja ministrstvo, pristojno za promet.

Avtoprevoznaška zbornica (deluje po Zakonu o gospodarskih zbornicah)

Je ne ustanavlja ali predvideva noben zakon, deluje na podlagi ZGZ, ni reprezentativna. Njena ključna naloga je zaščita interesov avtoprevoznikov.

Članstvo je prostovoljno, člani so pravne in fizične osebe, ki opravljajo dejavnost. Ima status pravne osebe zasebnega prava⁷.

Trgovinska zbornica (deluje po Zakonu o gospodarskih zbornicah)

Je ne ustanavlja ali predvideva noben zakon, deluje na podlagi ZGZ, je reprezentativna.

Članstvo je prostovoljno, člani so pravne in fizične osebe. Ima status pravne osebe zasebnega prava⁸.

Noben zakon ne določa njenih nalog. Sami navajajo⁹, da izvaja Trgovinska zbornica Slovenije (v nadaljnjem besedilu: TZS) svoje delo preko stalnih nalog (na primer sodelovanje z mednarodnimi, državnimi in regionalnimi organi pri pripravi in izvajanju zakonodaje za trgovinsko dejavnost, sodelovanje pri sklepanju socialnih sporazumov in kolektivnih pogodb, sodelovanje z gospodarskimi in političnimi institucijami pri oblikovanju mednarodno primerljive trgovinske in okoljske politike, pomembne za razvoj dejavnosti, priprava in vzdrževanje podatkovnih poslovnih baz za potrebe odločanja in upravljanja v trgovskih podjetjih), in projektnih nalog, ki predstavljajo naloge za razreševanje prioritarnih problemov s področja trgovine, ki jih bo TZS opravljala sama, ali z izbranimi partnerji (vpliv na okoljsko politiko, plačilo pristojbin in stroškov bančnih in ostalih storitev, uporaba standardov poslovanja ...).

Na podlagi 19. člena Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju (Uradni list, RS, št. 79/06) ji je podeljeno javno pooblastilo za:

- izvajanje poslovodskih izpitov v skladu z zakonom in drugimi predpisi,
- ugotavljanje izpolnjevanja pogojev za izvajanje praktičnega usposabljanja z delom,

⁷ Po podatkih iz Poslovnega registra z dne 20.5.2011.

⁸ Razdelek 2.1.9. Statuta Trgovinske zbornice Slovenije.

⁹ Glej <http://www.tzslo.si/O-nas/Naloge>, 23.5.2011.

- vodenje registrov učnih mest za praktično usposabljanje dijakov z delom in sklenjenih individualnih pogodb oziroma kolektivnih učnih pogodb,
- opravljanje strokovnih nadzorov nad izvajanjem praktičnega usposabljanja z delom,
- organiziranje opravljanja vmesnih preizkusov,
- izvajanje opravljanja praktičnega dela zaključnih izpitov oziroma poklicne mature v sodelovanju s šolami.

V 9. členu Zakona o trgovini (Uradni list RS, št. 24/08)¹⁰ je predvidena podelitev javnega pooblastila za izdajo splošnega akta, ki pa ni podeljeno.

Ministrstvu, pristojni za gospodarstvo in izobraževanje, spremljata in nadzirata aktivnosti na področju javnih pooblastil na podlagi letnih poročil, ki jih zbornica najmanj enkrat letno predloži ministrstvu. V primeru sofinanciranja posameznih pooblastil ministrstvo izvaja nadzor tudi na podlagi vsakoletne pogodbe o financiranju javnih pooblastil. Zbornica je v skladu s pogodbo dolžna ministrstvu omogočiti nadzor nad namenom porabe sredstev tako, da je vsak čas možna kontrola in vpogled v poslovno dokumentacijo. Zbornica je dolžna pripraviti tudi zaključno vsebinsko in finančno poročilo o izvedenih aktivnostih in porabi sredstev.

Energetska zbornica (deluje po Zakonu o gospodarskih zbornicah)

Je ne ustanavlja ali predvideva noben zakon, deluje na podlagi ZGZ, ni pravna oseba in ni reprezentativna.

Deluje v okviru GZS kot samostojno, prostovoljno, nepridobitno in interesno združenje pravnih in fizičnih oseb, ki na trgu opravljajo pridobitno gospodarsko dejavnost na področju energetske dejavnosti.

Članstvo je prostovoljno, v skladu s 7. členom Pravil Energetske zbornice so člani pravne in fizične osebe.

Noben zakon ne določa njenih nalog, sami navajajo¹¹, da so naloge Energetske zbornice:

¹⁰ Drugi odstavek 9. člena Zakona o trgovini se glasi: »Minister, pristojen za trgovino, lahko reprezentativni ali drugi zbornici, ki izpolnjuje vsaj enega od kriterijev iz drugega odstavka 4. člena Zakona o gospodarskih zbornicah (Uradni list Republike Slovenije št. 60/06), z odločbo na podlagi javnega razpisa podeli javno pooblastilo za izdajanje aktov o ureditvi razprodaj.«

¹¹ http://www.gzs.si/slo/panoge/energetska_zbornica_slovenije/o_zbornici/naloge, 23.5.2011)

- zastopanje interesov članov na področju energetske dejavnosti in pri oblikovanju področne zakonodaje;
- sektorski socialni dialog s sklepanjem kolektivnih pogodb dejavnosti in sodelovanje v procesu usklajevanja skupnih interesov članov na nacionalni ravni;
- spremljanje stanja v stroki in predlaganje ukrepov za razvoj stroke ter poklicnega in strokovnega izobraževanja;
- zagotavljanje poslovnih informacij in nasvetov s področja delovanja;
- sodelovanje pri usmerjanju zunanjetrgovinske promocije na področjih svojega delovanja
- članstvo v mednarodnih poslovnih in delodajalskih združenjih na področju energetske oskrbe; uresničevanje ostalih interesov članov.

Nima javnih pooblastil.

II. Poklicne zbornice

Inženirska zbornica (Zakon o graditvi objektov)

Pravna podlaga za Inženirsko zbornico (v nadaljnjem besedilu: IZS) je Zakon o graditvi objektov (Uradni list RS, št. 102/04 - uradno prečiščeno besedilo, 14/05 – popr., 92/05 - ZJC-B, 93/05 - ZVMS, 111/05 - odl. US, 126/07, 108/09, 61/10 - ZRud-1, 76/10 - ZRud-1A, 20/11 - odl. US, 57/12 in 110/13; v nadaljnjem besedilu: ZGO-1).

Članstvo je pogoj za opravljanje dejavnosti, člani so fizične osebe.

IZS ima v skladu s 109. členom ZGO-1 status pravne osebe javnega prava.

IZS na podlagi zakona opravlja naslednje naloge:

1. določa strokovna načela na področju graditve objektov,
2. pospešuje razvoj gradbenih, geodetskih, rudarskih in drugih inženirskih strok ter skrbi za njihov ugled,
3. sodeluje z državnimi organi in organi lokalnih skupnosti ter zastopa stroko v razmerju do njih,
4. predlaga ministru, pristojnemu za prostorske in gradbene zadeve, izdajo pravilnika o izvedbi javnih natečajev za pridobivanje konstrukcijskih, tehnoloških in drugih inženirskih rešitev nameravanih gradenj,
5. skrbi za strokovno izpopolnjevanje na področju gradbenega in drugega projektiranja ter opravljanja geodetske dejavnosti ter sodeluje pri pripravi izobraževalnih programov,
6. sprejema disciplinski pravilnik,
7. skrbi za strokovni razvoj in neodvisnost gradbenega in drugega projektiranja, revidiranja projektne dokumentacije, vodenja del in opravljanja nadzora pri graditvi objektov ter geodetskih storitev, zastopa interese svojih članov v razmerju do državnih organov, organov lokalne samouprave in delodajalcev ter z namenom zagotavljanja njihove neodvisnosti in strokovnega razvoja ter nadzora nad opravljanjem dejavnosti gradbenega in drugega projektiranja ter opravljanja geodetske dejavnosti vodi seznam projektantov in geodetskih podjetij in opravlja storitve za potrebe svojih članov,
8. zagotavlja opravljanje strokovnih izpitov za tisti del odgovornega projektiranja, ki se nanaša na gradbeno in drugo projektiranje ter revidiranje načrtov iz 2. do 10. točke 36. člena ZGO-1,
9. zagotavlja opravljanje strokovnih izpitov za odgovorne geodete,
10. zagotavlja opravljanje strokovnih izpitov za odgovorno vodenje del,
11. vzpostavi, vodi in vzdržuje imenik pooblaščenih inženirjev,

12. sprejema kodeks poklicne etike pooblaščenih inženirjev,
13. izvaja nadzor nad spoštovanjem aktov IZS in kodeksa poklicne etike IZS in ukrepa v skladu z disciplinskim pravilnikom in drugim akti zbornice,
14. za investitorja pripravi in lahko tudi organizira izvedbo javnih natečajev s področja gradbenih in drugih inženirskih rešitev.

Poleg izvajanja teh nalog lahko IZS opravlja tudi eno ali več drugih dejavnosti, če izpolnjuje za vsako od njih predpisane pogoje, če se s tem uresničuje namen, zaradi katerega je bila ustanovljena, in če so te dejavnosti določene z njenim statutom.

IZS opravlja kot javno pooblastilo po določbah ZGO-1 naslednje naloge:

- zagotavlja opravljanje strokovnih izpitov za tisti del odgovornega projektiranja, ki se nanaša na gradbeno in drugo projektiranje ter revidiranje načrtov iz 2. do 10. točke 36. člena ZGO-1,
- zagotavlja opravljanje strokovnih izpitov za odgovorno vodenje del,
- vzpostavi, vodi in vzdržuje imenik pooblaščenih inženirjev.

Kot javno pooblastilo po določbah zakona, ki ureja opravljanje geodetskih dejavnosti, IZS zagotavlja opravljanje strokovnih izpitov za odgovorne geodete.

Za izvajanje javnih pooblastil mora IZS izpolnjevati kadrovske, prostorske in druge pogoje, ki jih s pravilnikom predpiše in ugotovi minister, pristojen za prostorske in gradbene zadeve, z odločbo v upravnem postopku.

Akti, s katerimi IZS ureja zadeve, ki so z ZGO-1 določene kot javno pooblastilo, se objavljajo v Uradnem listu Republike Slovenije. Predsednik zbornice mora predloge takih aktov pred objavo predložiti v mnenje ministru, pristojnemu za prostorske in gradbene zadeve.

Zbornica za arhitekturo in prostor (Zakon o graditvi objektov)

Pravna podlaga za Zbornico za arhitekturo in prostor (v nadaljnjem besedilu: ZAPS) je Zakon o graditvi objektov (Uradni list RS, št. 102/04 - uradno prečiščeno besedilo, 92/05 - ZJC-B, 111/05 - odl. US, 93/05 - ZVMS, 120/06 - odl. US, 126/07, 108/09, 61/10 - ZRud-1, 76/10 - ZRud-1A in 20/11 - odl. US; v nadaljnjem besedilu: ZGO-1).

Članstvo je pogoj za opravljanje dejavnosti, člani so fizične osebe.

ZAPS ima v skladu s 109. členom ZGO-1 status pravne osebe javnega prava.

ZAPS na podlagi zakona opravlja naslednje naloge:

1. določa strokovna načela na področju prostorskega načrtovanja, arhitekture in krajinske arhitekture,
2. pospešuje razvoj prostorskega načrtovanja, arhitekture in krajinske arhitekture ter skrbi za njun ugled,
3. sodeluje z državnimi organi in organi lokalnih skupnosti in zastopa stroko v razmerju do njih,
4. predlaga ministru, pristojnemu za prostorske in gradbene zadeve, izdajo pravilnika o izvedbi javnih natečajev za pridobivanje strokovnih rešitev v prostorskih aktih ter za urbanistične, krajinske in arhitekturne rešitve nameravanih gradenj,
5. skrbi za strokovno izpopolnjevanje na področju prostorskega načrtovanja, arhitekturnega in krajinskega projektiranja ter sodeluje pri pripravi izobraževalnih programov,
6. sprejema disciplinski pravilnik,
7. skrbi za strokovni razvoj in neodvisnost prostorskega načrtovanja ter arhitekturnega in krajinsko – arhitekturnega projektiranja, zastopa interese svojih članov v razmerju do državnih organov, organov lokalne samouprave in delodajalcev ter z namenom zagotavljanja njihove neodvisnosti in strokovnega razvoja ter nadzora nad opravljanjem dejavnosti prostorskega načrtovanja in arhitekturnega ter krajinsko-arhitekturnega projektiranja vodi seznam prostorskih načrtovalcev in projektantov in opravlja storitve za potrebe svojih članov,
8. zagotavlja opravljanje strokovnih izpitov za odgovorno projektiranje načrtov arhitekture in krajinske arhitekture in revidiranje takšnih načrtov ter odgovorno prostorsko načrtovanje,
9. vzpostavi, vodi in vzdržuje imenik pooblaščenih arhitektov, pooblaščenih krajinskih arhitektov in pooblaščenih prostorskih načrtovalcev,
10. podeljuje licence za samostojno opravljanje arhitekturnega in krajinsko-arhitekturnega projektiranja in revidiranja ter prostorskega načrtovanja,
11. sprejema kodeks poklicne etike pooblaščenih arhitektov, pooblaščenih krajinskih arhitektov in pooblaščenih prostorskih načrtovalcev,
12. izvaja nadzor nad spoštovanjem aktov ZAPS in kodeksa poklicne etike ZAPS in ukrepa v skladu z disciplinskim pravilnikom in drugimi akti zbornice,
13. za investitorja pripravi in lahko tudi organizira izvedbo javnih natečajev s področja urejanja prostora ter arhitekturnih in krajinsko-arhitekturnih rešitev.

Poleg izvajanja teh nalog lahko opravlja tudi eno ali več drugih dejavnosti, če izpolnjuje za vsako od njih predpisane pogoje, če se s tem uresničuje namen, zaradi katerega je bila ustanovljena in če so te dejavnosti določene z njenim statutom.

ZAPS opravlja kot javno pooblastilo po določbah ZGO-1 naslednje naloge:

- zagotavlja opravljanje strokovnih izpitov za odgovorno projektiranje načrtov arhitekture in krajinske arhitekture in revidiranje takšnih načrtov ter odgovorno prostorsko načrtovanje,
- vzpostavi, vodi in vzdržuje imenik pooblaščenih arhitektov, pooblaščenih krajinskih arhitektov in pooblaščenih prostorskih načrtovalcev,
- podeljuje licence za samostojno opravljanje arhitekturnega in krajinsko-arhitekturnega projektiranja in revidiranja ter prostorskega načrtovanja.

Za izvajanje javnih pooblastil mora izpolnjevati kadrovske, prostorske in druge pogoje, ki jih s pravilnikom predpiše in ugotovi minister, pristojen za prostorske in gradbene zadeve, z odločbo v upravnem postopku.

Akti, s katerimi zbornica ureja zadeve, ki so z ZGO-1 določene kot javno pooblastilo, se objavljajo v Uradnem listu Republike Slovenije. Predsednik zbornice mora predloge takih aktov pred objavo predložiti v mnenje ministru, pristojnemu za prostorske in gradbene zadeve.

Zdravniška zbornica Slovenije (Zakon o zdravniški službi)

Zakon o zdravniški službi (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 58/08, 107/10-ZPPKZ in 40/12 - ZUJF) status Zdravniške zbornice Slovenije ureja v 69. do 71. členu.

Zdravniška zbornica Slovenije je pravna oseba, ki zastopa njihove poklicne, socialne in ekonomske interese, skrbi za ugled in čast zdravniškega poklica ter izpolnjevanje zdravniških dolžnosti.

Članstvo v zbornici je obvezno za vse, ki na območju Republike Slovenije opravljajo zdravniško službo.

Članstvo v zbornici je prostovoljno za zdravnike:

- ki ne opravljajo zdravniške službe;
- ki opravljajo zdravniško službo izven Republike Slovenije, pa imajo v Republiki Sloveniji stalno bivališče;
- ki so upokojeni;
- ki so nezaposleni.

Zbornica ima naslednje naloge:

- sprejema kodeks medicinske deontologije, preverja ravnanje zdravnikov in ukrepa v zvezi s kršenjem kodeksa;
- podeljuje, podaljšuje in odvzema licence;
- načrtuje, spremlja in nadzoruje pripravništvo, specializacijo in druge oblike podiplomskega strokovnega izpopolnjevanja svojih članov s preverjanjem usposobljenosti ter določa pogoje za imenovanje mentorjev in jih imenuje;
- izvaja strokovni nadzor s svetovanjem;
- sodeluje pri pripravi zakonov, planskih dokumentov, kadrovskih načrtov in drugih predpisov s področja zdravstva;
- soodloča pri določanju izhodišč za sklepanje pogodb z zavodom;
- zastopa interese zasebnih zdravnikov pri sklepanju pogodb z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije;
- sodeluje pri sklepanju kolektivnih pogodb v imenu zasebnih zdravnikov kot delodajalcev;
- vodi register zdravnikov;
- opravlja druge naloge v skladu z zakonom in statutom.

Naloge iz druge, tretje, četrte in devete alineje zbornica opravlja kot javna pooblastila. Te naloge se financirajo iz sredstev proračuna Republike Slovenije, razen v primerih iz 57. člena Zakona o zdravniški službi, ko zbornica opravi izredni strokovni nadzor s svetovanjem na predlog plačnika zdravstvenih storitev ali drugega naročnika.

Nadzor Ministrstva za zdravje obsega zakonitost dela zbornice pri izvajanju javnih pooblastil.

Poklicne zbornice na področju zdravstva

Splošna ureditev glede zbornic na področju zdravstva je določena v **Zakonu o zdravstveni dejavnosti** (Uradni list RS, št. 23/05 – uradno prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 23/08, 58/08 – ZZdrS-E, 77/08 – ZDZdr, 40/12 – ZUJF in 14/13), in sicer v 87. do 87.e členu.

Glede na interes zdravstvenih delavcev iz posamezne poklicne skupine se lahko ustanovijo poklicne zbornice ali strokovna združenja. Taka zbornica oziroma strokovno združenje je pravna oseba zasebnega prava, ki se ustanovi in deluje po zakonu o društvih, če ta zakon ne določa drugače.

V tako zbornico oziroma strokovno združenje se lahko glede na interes vključujejo tudi pravne osebe. Ime zbornice oziroma strokovnega združenja mora vsebovati tudi besedo "zbornica" ali "strokovno združenje".

Zbornica ali strokovno združenje, ki mu minister, pristojen za zdravje, podeli pooblastilo, opravlja kot javno pooblastilo naslednje naloge:

- vodi register izvajalcev posamezne zdravstvene dejavnosti;
- izdaja potrdila o vpisu in izbrisu iz registra za zasebne izvajalce;
- izvaja strokovni nadzor s svetovanjem;
- izdaja, podaljšuje in odvzema licence izvajalcem posamezne zdravstvene dejavnosti;
- načrtuje specializacije in specialistične izpite;
- v soglasju z ministrom, pristojnim za zdravje, izda pravilnike, s katerimi podrobneje uredi področje, na katerem izvaja naloge javnega pooblastila;
- v soglasju z ministrom, pristojnim za zdravje, določa priporočene tarife za izvajalce.

Pri izvajanju navedenih nalog zbornica ali strokovno združenje upošteva zakon, ki ureja splošni upravni postopek, in zakon, ki ureja upravni spor. Izvajanje nalog, ki jih zbornica oziroma strokovno združenje opravlja kot javno pooblastilo, nadzira ministrstvo, pristojno za zdravje.

Zbornica ali strokovno združenje ministru, pristojnemu za zdravje, lahko poda pobudo z obrazloženim interesom za izvajanje javnih pooblastil. Minister, pristojen za zdravje, ob upoštevanju javnega interesa ter načela racionalne rabe javnega premoženja odloči o pobudi v roku enega meseca od njenega prejema. Začetek postopka podelitve javnega pooblastila se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije. Izbira se opravi na javnem natečaju ob smiselni uporabi določb zakona, ki ureja javna naročila, o javnem razpisu.

Zbornica ali strokovno združenje, kateremu se podeli javno pooblastilo, mora ob prijavi v postopek podelitve javnega pooblastila izpolnjevati najmanj naslednja merila:

- imeti mora včlanjenih najmanj 60 % vseh zdravstvenih delavcev, ki izvajajo naloge s področja delovanja zbornice ali strokovnega združenja;
- delovati mora na področju zagotavljanja strokovnosti in kakovosti v posameznem poklicu oziroma na področju, ki ga pokriva;
- delovati mora na področju celotne države;
- imeti mora usposobljene kadre za izvajanje javnih pooblastil;
- imeti mora vzpostavljeno vso infrastrukturo za učinkovito izvajanje javnih pooblastil;
- podati mora izračun stroškov izvajanja javnih pooblastil.

Minister, pristojen za zdravje, glede na izpolnjevanje meril izda odločbo v upravnem postopku, s katero posamezni zbornici oziroma strokovnemu združenju podeli pooblastilo za opravljanje vseh ali posameznih zgoraj

navedenih nalog. Ta odločba o dodelitvi javnih pooblastil se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Na podlagi tega zakona obstaja **šest zbornic** (vse so pravne osebe zasebnega prava):

- Zbornica zdravstvene in babiške nege – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije,
- Zbornica laboratorijske medicine Slovenije,
- Zbornica delovnih terapevtov Slovenije,
- Zbornica sanitarnih tehnikov in inženirjev Slovenije,
- Zbornica radioloških inženirjev Slovenije,
- Zbornica kliničnih psihologov.

Nadzor Ministrstva za zdravje nad zgoraj navedenimi zbornicami je mogoč zgolj pri zbornici, ki ji je podeljeno javno pooblastilo, in sicer v delu izvajanja nalog javnega pooblastila.

Odločba o dodelitvi javnih pooblastil na podlagi 87.e člena Zakona o zdravstveni dejavnosti je bila izdana samo spodaj navedeni zbornici.

Zbornica laboratorijske medicine Slovenije ima javno pooblastilo za:

- vodenje registra izvajalcev laboratorijske medicine,
- izdajanje potrdil o vpisu in izbrisu iz registra za zasebne izvajalce laboratorijske medicine,
- izvajanje strokovnega nadzora s svetovanjem,
- načrtovanje specializacij in specialističnih izpitov.

Zbornica ščiti in zastopa interese laboratorijske medicine, skrbi za ugled in disciplino svojih članov, s tem da izpolnjuje naslednje naloge:

1. sestavi kodeks deontologije v laboratorijski medicini, preverja ravnanje vseh svojih članov in ukrepa, če se kodeks krši;
2. vodi register svojih članov po zakonu o varstvu osebnih podatkov;
3. daje mnenje mestnim oziroma občinskim javnim organom in ministrstvu, pristojnem za zdravstvo glede podeljevanja koncesij za opravljanje medicinske laboratorijske dejavnosti;
4. skrbi za razvoj in organizacijo stroke;
5. sodeluje pri oblikovanju dodiplomskega in podiplomskega izobraževalnega programa;
6. na predlog zdravstvenega zavoda oziroma zasebnega zdravstvenega delavca sodeluje pri odobritvi specializacij osebam z drugostopenjsko izobrazbo ali univerzitetno izobrazbo po starem ZViŠ, ki delajo v laboratorijski medicini;

7. ministrstvu, pristojnemu za zdravstvo predlaga trajanje in vsebino specializacije iz medicinske biokemije, medicinske mikrobiologije in ostalih ustreznih specializacij. Predlaga postopek za opravljanje specialističnega izpita in sodeluje pri imenovanju izpitne komisije za osebe z visoko izobrazbo, ki delajo v laboratorijski medicini;
8. sodeluje pri načrtovanju, spremljanju in nadzoru stalnega strokovnega izpopolnjevanja svojih članov;
9. skrbi za standardizacijo analiznih postopkov. Sodeluje pri določanju kadrovskih in prostorskih normativov;
10. sodeluje z ministrstvom, pristojnim za zdravstvo, in drugimi vladnimi organi in ministri pri pripravi in izvajanju zakonov s področja zdravstva, šolstva, razvoja, raziskav in tehnologije Republike Slovenije;
11. sodeluje pri pripravi plana zdravstvenega varstva Republike Slovenije;
12. soodloča pri oblikovanju izhodišč za določanje cen laboratorijskih storitev in določa minimalno vrednost lastnega dela svojih članov.
13. svojim članom daje pravno pomoč;
16. spremlja potrebe po specialistih laboratorijske medicine in pomaga nezaposlenim specialistom pri iskanju zaposlitve;
14. svojim članom pomaga preskrbeti primerno nadomeščanje za čas odsotnosti;
15. spodbuja sodelovanje med člani ter obravnava in pomirja medsebojne spore;
16. določa in organizira obvezno strokovno izpopolnjevanje za vse, ki opravljajo laboratorijske storitve v sodelovanju s strokovnimi društvi, združenji in z izobraževalnimi ustanovami in izdaja potrdila o opravljenih preizkusih znanja, ki so pogoj za samostojno delo. Pripravlja programe strokovnega dela pripravništva in specializacije;
17. sodeluje z razširjenimi strokovnimi kolegiji;
18. prevzema in izvaja javna pooblastila skladno z zakonom o zdravstveni dejavnosti
19. prevzema tudi druge naloge skladno z zakonskimi predpisi in s tem statutom.

Članstvo v zbornici je na podlagi statuta zbornice prostovoljno za vse posameznike z univerzitetno izobrazbo oziroma 2. stopnjo bolonjske izobrazbe, ki so zaposleni na področju laboratorijske medicine v Sloveniji (medicinski biokemiki specialisti, specialisti medicinske mikrobiologije, magistri farmacije, doktorji medicine, univerzitetni diplomirani kemiki, univerzitetni diplomirani biologi, univerzitetni diplomirani mikrobiologi in drugi s primerno izobrazbo in specializacijo - kot aktivni člani) in za laboratorije v javnih zdravstvenih zavodih ter privatne laboratorije. V zbornici zastopa laboratorije oseba z visoko izobrazbo kot pasivni član. Članstvo v zbornici je prostovoljno tudi za osebe z

visoko izobrazbo ustrezne smeri: pripravnike, upokoјence, zaposlene zunaj zdravstvene sluųbe, nezaposlene, zaposlene izven Republike Slovenije, e imajo stalno prebivaliűe v Republiki Sloveniji.

Zbornica delovnih terapevtov Slovenije, Zbornica sanitarnih tehnikov in inųenirjev Slovenije, Zbornica radioloűkih inųenirjev Slovenije, Zbornica zdravstvene in babilűke nege – Zveza strokovnih druűtev medicinskih sester, babilű in zdravstvenih tehnikov Slovenije in Zbornica kliničnih psihologov Slovenije nimajo javnih pooblastil.

Zbornica zdravstvene in babilűke nege – Zveza strokovnih druűtev medicinskih sester, babilű in zdravstvenih tehnikov Slovenije in Zbornica kliničnih psihologov Slovenije

Zbornica zdravstvene in babilűke nege – Zveza strokovnih druűtev medicinskih sester, babilű in zdravstvenih tehnikov je prostovoljno, enovito, strokovno in poklicno zdruųenje izvajalcev zdravstvene in babilűke nege, ki je ustanovljeno v skladu z Zakonom o druűtvih. Zbornica deluje na celotnem področju drųave (zbornico sestavlja 11 regijskih strokovnih druűtev).

Naloge:

- 1.űiti in zastopa poklicne in strokovne interese članov,
2. skrbi za razvoj in delovanje stroke zdravstvene in babilűke nege v Republiki Sloveniji,
3. sodeluje pri oblikovanju in usmerjanju zdravstvene politike v Republiki Sloveniji ter se v ta namen povezuje z ustreznimi institucijami,
4. sodeluje z drųavnimi organi, izobraųevalnimi institucijami, z Zdravstvenim svetom in z Razűirjenim strokovnim kolegijem za zdravstveno nego pri ministrstvu, pristojnem za zdravje, z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije ter drugimi za zagotavljanje razmer za učinkovito in uspeűno delovanje medicinskih sester, babilű in zdravstvenih tehnikov,
5. sprejema, obravnava, reűuje in odgovarja na pobude in izkazane interese članov Zbornice-Zveze,
6. sodeluje pri pripravi zakonov in predpisov s področja zdravstvene in babilűke nege, zdravstvenega varstva, regulativov v zdravstveni dejavnosti ter drugih interesnih področij,
7. organizira, usklajuje in usmerja strokovna in druga izobraųevanja, izpopolnjevanja ter usposabljanja medicinskih sester, babilű in zdravstvenih tehnikov ter se v ta namen povezuje z ustreznimi strokovnimi institucijami,
8. sodeluje z ministrstvom, pristojnim za zdravje, ministrstvom, pristojnim za izobraųevanje, srednjimi in visokimi zdravstvenimiűolami, fakultetami in drugimi

organizacijami pri načrtovanju, oblikovanju, spremljanju in posodabljanju dodiplomskega in podiplomskega študija zdravstvene in babiške nege,

9. oblikuje programe pripravništva in nadzira njihovo izvajanje v skladu z zakonom,
10. spodbuja in usmerja medicinske sestre, babice in zdravstvene tehnike k stalnemu strokovnemu izpopolnjevanju,
11. organizira in izvaja strokovno svetovanje za področje zdravstvene in babiške nege,
12. daje mnenja za izdajo dovoljenja za zasebno in samostojno opravljanje dela medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov na področju zdravstvene in babiške nege v skladu z zakonom,
13. daje mnenja za dodelitev koncesij na področju zdravstvene in babiške nege v skladu z zakonom,
14. oblikuje in sprejema dopolnitve kodeksa etike medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije in mednarodnega kodeksa etike za babice,
15. ugotavlja in ukrepa pri kršitvah kodeksa etike medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije, mednarodnega kodeksa etike za babice, statuta Zbornice–Zveze ter ob drugih kršitvah, ki se nanašajo na izvajanje zdravstvene in babiške nege,
16. spremlja delovanje dela strokovnih društev ter razvija njihovo sodelovanje,
17. ustanavlja in ukinja strokovne sekcije ter koordinira in spremlja njihovo delovanje,
18. vodi register članov Zbornice-Zveze in zanje izdaja članske izkaznice,
19. zbira podatke, ki so pomembni za oceno delovanja in strateško načrtovanje zdravstvene in babiške nege ter so v interesu medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov,
20. spremlja kadrovsko politiko in sodeluje pri načrtovanju potreb po zaposlovanju medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov v R Sloveniji,
21. spremlja, obravnava in skupaj s sindikati rešuje problematiko delovnih razmer in vrednotenja dela medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov ter se v ta namen povezuje z drugimi organizacijami,
22. podpira delo prostovoljcev,
23. nudi pravno pomoč in zaščito poklicnih interesov medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov,
24. sodeluje z mednarodnimi organizacijami,
25. spodbuja razvojno, raziskovalno in znanstveno delo v zdravstveni in babiški negi,
26. izdaja strokovno revijo Obzornik zdravstvene nege, informativni bilten Utrip ter druge publikacije,
27. sodeluje pri ohranjanju in razvijanju kulturne in zgodovinske dediščine zdravstvene in babiške nege,
28. podeljuje priznanja.

Članstvo je prostovoljno za medicinske sestre in zdravstvene tehnike iz vrst aktivnih delavcev v zdravstveni negi, upokojenih medicinskih sester, dijakov in študentov zdravstvene nege.

Zbornica radioloških inženirjev Slovenije je pravna oseba in kot taka samostojna stanovska organizacija radioloških inženirjev, ki opravljajo svoj poklic v javnih ali zasebnih zavodih na območju Republike Slovenije. Člani zbornice so lahko tudi upokojeni radiološki inženirji, nezaposleni radiološki inženirji in študentje radiologije.

Cilji zbornice:

- skrbi za skladen razvoj dejavnosti, ki jo opravljajo radiološki inženirji,
- aktivno sodeluje pri pripravi zakonodajnih in drugih dokumentov, ki se nanašajo na stroko, oziroma, ki so v zvezi z oblikovanjem in izvajanjem stroke ter spremlja njihovo izvajanje,
- vodi register svojih članov,
- sodeluje z Ministrstvom za zdravje, Ministrstvom za šolstvo in Visoko šolo za zdravstvo pri načrtovanju, oblikovanju in spremljanju dodiplomskega in podiplomskega študija,
- načrtuje, izvaja, spremlja in nadzoruje podiplomsko strokovno izpopolnjevanje svojih članov,
- izvaja strokovni nadzor usposobljenosti svojih članov ter spremlja in obravnava problematiko dela,
- svetuje in preverja znanje radioloških inženirjev v zasebni dejavnosti vsakih pet let,
- oblikuje kodeks etike radioloških inženirjev Slovenije,
- svojim članom nudi strokovno svetovanje,
- skrbi za pravno pomoč svojim članom in organizira možnost zavarovanja proti odškodninskim zahtevkom s področja dejavnosti radioloških inženirjev,
- spremlja kadrovsko politiko in aktivno sodeluje pri načrtovanju potreb po radioloških inženirjih v Republiki Sloveniji,
- izdaja strokovne publikacije, samostojno ali skupaj z Društvom radioloških inženirjev Slovenije,
- sodeluje s proizvajalci medicinske opreme.

Zbornica kliničnih psihologov Slovenije

Zbornica kliničnih psihologov Slovenije je samostojna poklicna organizacija specialistov klinične psihologije, ki opravljajo kliničnopsihološko dejavnost v zdravstvu. Članstvo v zbornici je prostovoljno. V zbornici se združuje 157 psihologov, zaposlenih v zdravstvu, večina je specialistov klinične psihologije,

člani zbornice pa so tudi specializanti in univerzitetni diplomirani psihologi pred specializacijo ter upokojeni klinični psihologi. Pogoj za članstvo v zbornici je izpolnjena pristopna izjava s plačano članarino za tekoče koledarsko leto. Vsak član prejme člansko izkaznico s pripadajočo matično številko.

Zbornica je bila ustanovljena leta 2002 zaradi dolgoletne potrebe po samostojnem reševanju skupnih interesov in zavzemanja za poklicne interese kliničnih psihologov v Sloveniji.

Zbornica ureja vrsto organizacijskih vprašanj, skrbi za status klinične psihologije kot stroke in za interese članstva.

Zbornica skrbi za napredek in ugled kliničnopsihološke stroke in vseh njenih članov ter zastopa in ščiti njihove skupne poklicne interese. Delo zbornice je javno. Svoje cilje med drugim uresničuje z opravljanjem naslednjih nalog:

- skrbi za skladen razvoj vseh področij kliničnopsihološke dejavnosti,
- vodi register svojih članov,
- sodeluje pri načrtovanju dodiplomskega izobraževalnega programa ter načrtuje in spremlja vse oblike podiplomskega strokovnega izpopolnjevanja svojih članov s preverjanjem usposobljenosti,
- svojim članom nudi strokovno pomoč,
- sodeluje pri pripravi zakonodaje in drugih dokumentov, ki se nanašajo na kliničnopsihološko stroko in kadrovsko problematiko na področju kliničnopsihološke dejavnosti v Sloveniji,
- preverja izvajanje novih kliničnopsiholoških metod in tehnik ter daje mnenja o njihovem izvajanju,
- sooblikuje Kodeks poklicne etike psihologov Slovenije ter zagotavlja njegovo izvajanje v praksi,
- vzpodbuja sodelovanje med člani ter nudi pomoč pri reševanju medsebojnih nesporazumov.

Druge poklicne zbornice

Lekarniška zbornica Slovenije je ustanovljena in deluje na podlagi Zakona o lekarniški dejavnosti (uradni list RS, št. 36/04), ki njen status ureja v 38. do 40. členu.

Zbornica je pravna oseba, ustanovljena za učinkovito lekarniško dejavnost in za zagotavljanje njene strokovnosti ter za izpolnjevanje drugih skupnih nalog.

Lekarniška zbornica pospešuje in skrbi za razvoj in strokovni napredek dejavnosti, varuje stanovsko čast, skrbi za izpolnjevanje stanovskih obveznosti ter varuje stanovske in gospodarske interese članov.

Lekarniška zbornica opravlja zlasti naslednje naloge:

- daje pristojnim organom in zavodom poročila, mnenja in predloge glede preskrbe z zdravili, izdaje zdravil, ureditve lekarn, vzgoje in usposabljanja farmacevtskih delavcev in glede drugih problemov, ki se nanašajo na lekarniško dejavnost;
- načrtuje in spremlja pripravništvo, stalno strokovno izpopolnjevanje in specializacijo farmacevtskih strokovnih delavcev;
- sodeluje pri pripravi zakonskih predpisov, ki se nanašajo na lekarniško dejavnost, zdravila, načrtovanje lekarniške mreže in načrtovanje kadrovskih potreb;
- sprejme kodeks etike lekarniških delavcev in pravila dobre lekarniške prakse ter ukrepa ob njihovem kršenju;
- daje mnenje o izdaji koncesij za opravljanje lekarniške dejavnosti in o izdaji dovoljenj za poslovanje podružnic lekarn in priročne zaloge zdravil;
- vodi register farmacevtskih strokovnih delavcev v lekarnah in evidence o rednem strokovnem izpopolnjevanju;
- sodeluje pri določanju izhodišč za sklepanje pogodb z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije in za oblikovanje cen lekarniških storitev v okviru obveznega zdravstvenega zavarovanja;
- določa način oblikovanja cen zdravil in pomožnih zdravilnih sredstev, ki se ne določajo s pogodbami z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije;
- izvaja strokovni nadzor s svetovanjem;
- določa vrste izdelkov, ki se smejo prodajati v lekarnah v okviru dejavnosti iz 2. člena Zakona o lekarniški dejavnosti;
- sodeluje s farmacevtsko industrijo in veletrgovskimi podjetji za zagotavljanje kakovostne oskrbe z zdravili;
- sodeluje z izobraževalnimi zavodi in s strokovnim farmacevtskim društvom pri oblikovanju vzgojno-izobraževalnih programov;
- sodeluje s strokovnim farmacevtskim društvom pri razreševanju farmacevtske problematike;
- sodeluje pri pripravi kolektivne pogodbe za delavce lekarniške dejavnosti in sklepa kolektivne pogodbe v imenu lekarnarjev kot delodajalcev;
- opravlja druge naloge, ki so določene s statutom ali predpisi državnih organov.

Naloge iz 2. in 9. alineje opravlja kot javna pooblastila.

Članstvo v zbornici je obvezno za javne zavode in lekarnarje. Članstvo v zbornici je obvezno za vse izvajalce lekarniške dejavnosti (lekarniške zavode,

lekarnarje in bolnišnice, ki imajo organizirano bolnišnično lekarno), kot prostovoljni člani pa se lahko vključijo tudi pravne in fizične osebe, ki opravljajo sorodno dejavnost (proizvodnja in promet zdravil in sanitetnega materiala).

Nadzor ministrstva za zdravje obsega nadzor zakonitosti dela zbornice pri izvajanju javnih pooblastil.

Zdravilska zbornica je določena v Zakonu o zdravilstvu (Uradni list RS, št. 94/07 in 87/11), in sicer v 23. do 25. členu.

Zbornica se kot pravna oseba ustanovi za zaščito poklicnih, strokovnih in etičnih interesov zdravilcev in tako skrbela za njihovo pravilno in strokovno ravnanje ter njihov ugled.

Naloge zbornice so naslednje:

- spremlja in vrednoti izvajanje in razvoj zdravilstva;
- sprejme kodeks poklicne etike zdravilcev, preverja njihovo ravnanje in ukrepa v zvezi s kršenjem kodeksa;
- sprejme standarde zdravilske dejavnosti;
- podeljuje, podaljšuje in odvzema licence zdravilcem ter vzpostavi, vodi in vzdržuje register;
- načrtuje, spremlja, nadzoruje in izvaja strokovno izpopolnjevanje svojih članov ter preverja njihovo usposobljenost;
- oblikuje priporočene cenovne okvire posameznih zdravilskih storitev;
- sodeluje pri pripravi predpisov s področij, ki vplivajo na zdravilstvo;
- izvaja strokovni nadzor nad zdravilci;
- izdaja in odvzema dovoljenje za opravljanje zdravilske dejavnosti;
- vodi seznam nazivov, zdravilskih sistemov in zdravilskih metod;
- priznava, evidentira in nadzoruje uvajanje zdravilskih sistemov in zdravilskih metod;
- nudi strokovno, pravno in drugo pomoč in podporo zdravilcem;
- ščiti interese in pravice zdravilcev;
- spodbuja sodelovanje med člani zbornice;
- opravlja druge naloge v skladu s tem zakonom in statutom.

Zbornica naslednje naloge opravlja kot javno pooblastilo:

- podeljuje, podaljšuje in odvzema licence zdravilcem ter vzpostavi, vodi in vzdržuje register,
- izvaja strokovni nadzor nad zdravilci,
- izdaja in odvzema dovoljenje za opravljanje zdravilske dejavnosti.

Zdravilska zbornica ni bila nikoli ustanovljena. Naloge, ki naj bi jih opravljala zbornica, opravlja ministrstvo za zdravje.

Odvetniška zbornica (Zakon o odvetništvu)

Zakon o odvetništvu (Uradni list RS, št. 18/93, 24/96 - odl. US, 24/01, 54/08, 35/09 in 97/14) je določeno, da se odvetniki, ki opravljajo odvetniški poklic v Republiki Sloveniji, obvezno združujejo v Odvetniško zbornico Slovenije (v nadaljnjem besedilu: zbornica). Določbe tega zakona, ki se nanašajo na odvetnika kot posameznika, veljajo tudi za odvetniško družbo, kolikor ni s tem zakonom drugače določeno.

Zakon določa, da je zbornica je pravna oseba. Najvišji organ zbornice je skupščina.

S statutom zbornice, h kateremu daje soglasje Vlada Republike Slovenije, se določijo naloge in organizacija zbornice, naloge skupščine in drugih organov zbornice, sodelovanje odvetniških kandidatov in pripravnikov in odvetnikov po 2.a členu zakona pri delu organov zbornice, način zagotavljanja sredstev za delo zbornice in druga vprašanja, pomembna za delovanje zbornice. Statut zbornice določi dejanja, ki pomenijo kršitev dolžnosti pri opravljanju odvetniškega poklica, ter dejanja, ki pomenijo kršitev vestnega opravljanja dela in prakse v odvetniški pisarni.

Zbornica spremlja in obravnava problematiko dela odvetnikov, skrbi za skladen razvoj odvetništva, sprejema kodeks odvetniške poklicne etike in opravlja druge z zakonom določene naloge.

Zbornica vodi imenik odvetnikov in jim ob vpisu v imenik odvetnikov izda odvetniško izkaznico. Zbornica vodi register specializiranih področij dela za odvetnike. Zbornica vodi tudi imenik odvetniških pripravnikov, jim izda izkaznico in zagotavlja odvetniško pripravniško prakso. Poleg tega vodi imenik odvetniških kandidatov in jim izda izkaznico.

Odvetniško tarifo sprejema zbornica po predhodnem soglasju ministra, pristojnega za pravosodje.

Odvetnik mora vestno opravljati odvetniški poklic in je odgovoren za kršitve dolžnosti pri njegovem opravljanju. Odvetniški kandidat in odvetniški pripravnik morata vestno opravljati delo in prakso v odvetniški pisarni in sta odgovorna za kršitve dolžnosti pri opravljanju tega dela in prakse. Naloga Odvetniške zbornice Slovenije, njenih disciplinskih organov in organov za ugotavljanje kršitev Kodeksa odvetniške poklicne etike je, da zagotovijo učinkovito, nepristransko in

pregledno uveljavljanje odgovornosti njenih članov za disciplinske in etične kršitve. Dejanja, ki pomenijo kršitev dolžnosti pri opravljanju odvetniškega poklica, ter dejanja, ki pomenijo kršitev vestnega opravljanja dela in prakse v odvetniški pisarni določa Statut Odvetniške zbornice.

Nadzor nad zakonitostjo opravljanja odvetništva opravlja Disciplinska komisija prve in druge stopnje. Disciplinsko komisijo sestavljajo člani, ki so odvetniki in jih izvoli skupščina Odvetniške zbornice Slovenije iz vrst odvetnikov, in univerzitetno diplomirani pravniki z najmanj tremi leti praktičnih izkušenj pri pravniških delih po opravljenem pravniškem državnem izpitu, ki jih imenuje minister, pristojen za pravosodje. Pred disciplinsko komisijo ali disciplinskim sodiščem zastopa obtožbo disciplinski tožilec, razen v primerih, ko disciplinski tožilec odstopi od disciplinskega postopka in postopek nadaljuje minister ali predsednik Vrhovnega sodišča. Organi disciplinskega postopka so:

- **Disciplinsko sodišče**, ki odloča v senatu, ki ga sestavljata dva sodnika Vrhovnega sodišča Republike Slovenije in trije odvetniki. Disciplinsko sodišče odloča v zadevah, v katerih se lahko izreče disciplinski ukrep odvzem pravice opravljati odvetniški poklic, delo oziroma prakso v odvetniški pisarni in sicer v zadevah zaradi kršitev dolžnosti pri opravljanju odvetniškega poklica in kršitev dolžnosti vestnega opravljanja dela in prakse v odvetniški pisarni. (62. člen ZOdv in 43. člen Statuta).

- **Disciplinski tožilec**, ki zahteva uvedbo disciplinskega postopka, če je na podlagi pobude prizadete osebe, Varuha človekovih pravic ali na drug način obveščen o dejstvih in dokazih, na podlagi katerih je mogoče utemeljeno sklepati, da je odvetnik oziroma odvetniški kandidat ali odvetniški pripravnik kršil svojo dolžnost. Na zahtevo predsednika Vrhovnega sodišča Republike Slovenije ali ministra, pristojnega za pravosodje, mora disciplinski tožilec zahtevati uvedbo disciplinskega postopka.

- **Disciplinska komisija I. stopnje**, ki jo sestavljajo predsednik in dva člana in

- **Disciplinska komisija II. stopnje**, ki odloča o pritožbah zoper odločbe disciplinske komisije I. stopnje. Sestavljajo jo predsednik in dva člana.

Predsednika in enega člana za vsak senat disciplinske komisije prve in druge stopnje izvoli skupščina Odvetniške zbornice Slovenije izmed odvetnikov, enega člana pa Odvetniška zbornica Slovenije izbere za vsak senat disciplinske komisije prve in druge stopnje iz liste petih članov, ki jih imenuje minister, pristojen za pravosodje. (4. odst. 61č. člena ZOdv).

V disciplinskem postopku zoper odvetnika, odvetniškega kandidata ter odvetniškega pripravnika se lahko izrekajo naslednji disciplinski ukrepi (79. člen Statuta):

- opomin,
- ukor,
- denarna kazen,
- odvzem pravice opravljati odvetniški poklic oziroma delo ali prakso v odvetniški pisarni.

Ob izreku katerega od zgoraj navedenih disciplinskih ukrepov se disciplinskemu obdolžencu lahko naloži tudi izpolnitev določene obveznosti, prenehanje s kršitvijo ali odprava posledic kršitve. Pri izrekanju disciplinskega ukrepa se upoštevajo vse okoliščine, ki vplivajo na vrsto ukrepa in višino denarne kazni, zlasti teža kršitve in njene posledice, stopnja odgovornosti, prejšnje delo in vedenje disciplinskega obdolženca in morebitni prej izrečeni disciplinski ukrepi.

Odvetniška zbornica Slovenije na svojih spletnih straneh za posamezno leto javno objavlja in najmanj vsake tri mesece posodablja z novimi podatki:

- poimensko sestavo disciplinskih organov in organov, pristojnih za presojo kršitev Kodeksa odvetniške poklicne etike;
- glede disciplinskih postopkov in postopkov zaradi kršitve Kodeksa odvetniške poklicne etike število prejetih pobud oziroma zahtev, število postopkov, število izrečenih ukrepov oziroma sprejetih mnenj, število zastaranih postopkov ter vrsto izrečenih ukrepov;
- izrečene pravnomočne disciplinske ukrepe skupaj z obrazložitvijo za obdobje dveh let po izrečenem ukrepu brez objave osebnih in drugih varovanih podatkov;
- mnenja organov, pristojnih za odločanje o kršitvah Kodeksa odvetniške poklicne etike, brez objave osebnih in drugih varovanih podatkov.

Zbornica vodi evidenco izrečenih disciplinskih ukrepov.

Sredstva od vplačanih denarnih kazni se uporabljajo za namene, določene s statutom zbornice.

Notarska zbornica (Zakon o notariatu)

Zakon o notariatu (Uradni list RS, št. 2/07 – uradno prečiščeno besedilo, 33/07 – ZSReg-B, 45/08 in 91/13) določa, da se notarji obvezno združujejo v Notarsko zbornico Slovenije (v nadaljnjem besedilu: zbornica)

Zbornica je pravna oseba s pooblastili, določenimi z zakonom.

Zbornica skrbi za ugled, verodostojnost in razvoj notariata ter zastopa interese notarjev, notarskih pomočnikov in notarskih pripravnikov.

Naloge zbornice so:

- daje mnenja o prijavljenih kandidatih za notarje Ministrstvu za pravosodje;
- vodi deponirane overjene podpise, pečate in žige notarjev;
- določa in objavlja datum nastopa poslovanja notarjev v Uradnem listu RS;
- dovoljuje notarjem periodično poslovanja zunaj sedeža notarskega mesta;
- zagotavlja notarsko pripravniško prakso;
- vodi imenik notarskih pripravnikov;
- vodi evidenco odsotnosti notarjev;
- upravlja imenik notarjev;
- enkrat letno poroča Ministrstvu za pravosodje o svojem delovanju in delovanju notarjev;
- vodi centralni register oporok;
- opravlja neposredni nadzor nad poslovanjem notarjev oziroma začasnih namestnikov.

Zadeve zbornice opravljajo skupščina zbornice, izvršilni in nadzorni odbor ter predsednik zbornice.

K statutu zbornice, ki ga sprejema skupščina zbornice, daje soglasje Vlada Republike Slovenije

Tarifo o plačilu notarskih storitev določi minister, pristojen za pravosodje.

Nadzor nad poslovanjem zbornice, njenih organov in arhiva opravlja neposredno ministrstvo, pristojno za pravosodje. Nadzor nad zakonitostjo opravljanja notariata opravlja ministrstvo, pristojno za pravosodje, v zvezi z zadevami, ki jih notarju zaupa sodišče ali drug državni organ, pa predsednik višjega sodišča, na katerega območju je sedež notarskega mesta. Neposredni nadzor nad poslovanjem notarja oziroma začasnega namestnika opravlja zbornica.

Ministrstvo, pristojno za pravosodje lahko v okviru zakonskega pooblastila:

- odredi neposredni nadzor nad poslovanjem notarja, notarskega namestnika ali začasnega namestnika;

- samo opravi neposredni nadzor nad poslovanjem notarja, notarskega namestnika ali začasnega namestnika;
- predlaga uvedbo disciplinskega postopka zoper notarja, notarskega pomočnika ali notarskega pripravnika;

V okviru zakonskega pooblastila sme zbornica po vnaprejšnjem obvestilu ali brez njega neposredno pregledovati:

- notarske spise, vpisnike in druge evidence,
- poslovanje z listinami, prevzetimi v hrambo, ter
- poslovanje s prevzetim tujim denarjem, vrednostnimi papirji in dragocenostmi, ter
- notarju naložiti, kar je treba, da poslovanje uskladi s predpisi oziroma dokumentacijo spravi v red.

Notar, notarski pomočnik in notarski pripravnik so disciplinsko odgovorni, če pri poslovanju kršijo določbe Zakona o notariatu oziroma drugih predpisov ali če s katerimkoli svojim ravnanjem krnijo ugled ali verodostojnost notariata. Organi disciplinskega postopka so:

- **Disciplinska komisija I. stopnje**, ki jo sestavljajo predsednik in dva člana, Predsednika in oba člana disciplinske komisije in njihove namestnike izvoli skupščina iz vrst notarjev za dobo 2 let in

- **Disciplinska komisija II. stopnje**, ki odloča o pritožbah zoper odločbe disciplinske komisije I. stopnje. Disciplinsko komisijo sestavljajo predsednik in dva člana. Predsednika in enega člana imenuje minister, pristojen za pravosodje, enega člana pa izvoli skupščina zbornice iz vrst notarjev za dobo dveh let.

V skladu z zakonom se v disciplinskem postopku proti notarju, notarskemu pomočniku ali notarskemu pripravniku lahko izrečejo naslednji disciplinski ukrepi:

1. disciplinski ukrepi za lažje kršitve opravljanja notariata ali prakse:
 - pisni opomin;
 - denarna kazen, ki ni manjša od 1.700 eurov in ne večja od 5.000 eurov;
2. disciplinski ukrepi za hujše kršitve opravljanja notariata ali prakse:
 - denarna kazen, ki ni manjša od 5.000 eurov in ne večja od 15.000 eurov;
 - odvzem pravice opravljati notariat za dobo do pet let oziroma odvzem pravice opravljati prakso za dobo do treh let;
 - trajen odvzem pravice opravljati notariat.

Pri izrekanju disciplinskih ukrepov se upoštevajo vse okoliščine, ki vplivajo na vrsto ukrepa in višino denarne kazni, zlasti pa teža kršitve in njene posledice, stopnja odgovornosti, prejšnje delo in vedenje osebe, zoper katero je uveden disciplinski postopek, ter morebitni prej izrečeni disciplinski ukrep.

Zbornica izvršiteljev (Zakon o izvršbi in zavarovanju)

Zakon o izvršbi in zavarovanju (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 93/07, 37/08 – ZST-1, 45/08 – ZArbit, 28/09, 51/10, 26/11, 17/13 – odl. US, 45/14- odl. US, 53/14 in 58/14 – odl. US) določa, da se izvršitelji z območja Republike Slovenije obvezno združujejo v Zbornico izvršiteljev (v nadaljnjem besedilu: zbornica).

Zbornica je pravna oseba.

Najvišji organ zbornice je skupščina zbornice, ki sprejme statut zbornice, pravila obnašanja izvršiteljev in druge splošne akte zbornice.

S statutom zbornice, h kateremu daje soglasje Vlada Republike Slovenije, se podrobneje določi organizacija organov zbornice in njihove pristojnosti.

Nadzor nad zakonitostjo opravljanja službe izvršitelja in delom zbornice izvaja minister, pristojen za pravosodje, po uradni dolžnosti ali na predlog predsednika okrajnega, okrožnega ali višjega sodišča, predsednika zbornice, državnega tožilca, državnega pravobranilca in osebe, ki izkaže pravni interes. Minister, pristojen za pravosodje lahko:

- odredi in po pooblaščenih delavcih ministrstva opravi pregled poslovanja izvršitelja ali začasnega namestnika s pregledom njegovih poslovnih listin, evidenc, spisov in stvari v hrambi ter v primeru ugotovljenih nepravilnosti izvršitelju odredi njihovo odpravo;
- zahteva od izvršitelja vse potrebne podatke o njegovem poslovanju in zaposlenih osebah;
- pridobiva od pristojnih organov in organizacij podatke o poslovanju izvršitelja, od bank, hranilnic in pristojne davčne uprave pa podatke o njegovem finančnem poslovanju;
- uvede disciplinski postopek zoper izvršitelja ali začasnega namestnika.

V zvezi z zadevami, ki jih je sodišče s sklepom dodelilo izvršitelju, opravlja nadzor nad zakonitostjo opravljanja službe izvršitelja predsednik sodišča, ki je imenovalo izvršitelja. Nadzor se opravlja po uradni dolžnosti ali na predlog ministra.

Neposredni nadzor nad poslovanjem izvršitelja oziroma začasnega namestnika opravlja tudi zbornica. Nadzor opravlja po uradni dolžnosti ali na predlog ministra ali predsednika, ki je imenovalo izvršitelja, najmanj pa enkrat letno. V okviru zakonskega pooblastila sme zbornica pregledovati spise, vpisnike ali druge evidence pri izvršitelju, poslovanje s stvarmi v hrambi in poslovanje z varščinami in obračuni plačila za delo in stroškov izvršitelja ter mu naložiti, kar je treba, da poslovanje uskladi s predpisi. O opravljenem nadzoru zbornica pošlje poročilo ministru, pristojnemu za pravosodje. Izvršitelj mora enkrat letno poročati predsedniku oziroma predsednikom okrajnih sodišč, ki so ga imenovali, ministru, pristojnemu za pravosodje in zbornici o svojem poslovanju za preteklo leto.

Izvršitelj je disciplinsko odgovoren, če pri opravljanju službe izvršitelja krši določbe zakona, ki ureja izvršbo in zavarovanje oziroma drugih predpisov, ali če s katerimkoli svojim ravnanjem krni ugled službe izvršitelja. Dejanja, ki pomenijo kršitev ugleda izvršiteljev, določa statut zbornice. Disciplinske kršitve so hujše disciplinske kršitve in kršitve ugleda izvršiteljev. Organi disciplinskega postopka so:

V disciplinskem postopku na prvi stopnji odloča minister, pristojen za pravosodje. Minister uvede disciplinski postopek na predlog ali po uradni dolžnosti. Uvedbo disciplinskega postopka lahko predlaga:

- zbornica,
- predsednik okrajnega sodišča,
- predsednik okrožnega sodišča,
- predsednik višjega sodišča in stranke v izvršilnem postopku, v katerem je izvršitelj opravljal dejanja izvršbe ali zavarovanja.

Zoper odločbo ministra, pristojnega za pravosodje, lahko izvršitelj v roku 15 dni od njene vročitve vloži pritožbo, o kateri odloča disciplinska komisija pri zbornici (na drugi stopnji). **Disciplinski postopek na drugi stopnji vodi** disciplinska komisija, ki jo sestavljata dva sodnika višjega sodišča z območja, na katerem ima izvršitelj sedež in predstavnik zbornice. Sodnika višjega sodišča, člana disciplinske komisije, se določita z letnim razporedom dela višjega sodišča, predstavnika zbornice pa izvoli skupščina zbornice za dobo dveh let. Predsednik disciplinske komisije je sodnik.

V disciplinskem postopku zoper izvršitelja se lahko izrečejo naslednji disciplinski ukrepi:

- pisni opomin;

- javni opomin;
- denarna kazen;
- odvzem pravice opravljati dejanja izvršbe in zavarovanja.

Pri izrekanju disciplinskih ukrepov se upoštevajo vse okoliščine, ki vplivajo na vrsto ukrepa in višino kazni, zlasti pa teža kršitve in njene posledice, povzročena škoda, stopnja odgovornosti, prejšnje delo in vedenje izvršitelja in morebitni prej izrečeni disciplinski ukrepi.

Zbornica upraviteljev Slovenije (Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju)

Ustanovitev in delovanje Zbornice upraviteljev Slovenije ureja Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 13/14- uradno prečiščeno besedilo in 10/15 – popr.; v nadaljnjem besedilu: ZFPPIPP).

Članstvo je obvezno. Člani so fizične osebe, ki imajo dovoljenje za opravljanje funkcije upravitelja.

V skladu z drugim odstavkom 120.a člena ZFPPIPP ima zbornica status pravne osebe s pristojnostmi in nalogami, določenimi z zakonom ali statutom zbornice .

V poslovni register je vpisana kot subjekt v »zasebni lasti«.

Naloge, opredeljene v 120.b členu ZFPPIPP, so naslednje:

- zbornica skrbi za ugled stroke upraviteljev in razvoj dobre poslovne prakse upraviteljev;
- zbornica z namenom varovanja ugleda stroke upraviteljev in razvoja dobre poslovne prakse upraviteljev:
 1. določa program trajnega strokovnega izobraževanja upraviteljev,
 2. sprejema kodeks dobre poslovne prakse upraviteljev in
 3. daje upraviteljem priporočila za uveljavljanje dobre poslovne prakse.

Ima naslednja javna pooblastila:

- opravlja nadzor nad upravitelji (120.c člen ZFPPIPP),
- organi zbornice (komisija za nadzor, disciplinska komisija I. in II. stopnje izrekajo disciplinske ukrepe (120.i člen ZFPPIPP v zvezi s 7. členom statuta; »denarna kazen«, pogojni ali trajni odvzem licence),
- vodi disciplinsko evidenco (120.j člen ZFPPIPP).

Nadzor nad poslovanjem upravitelja opravlja neposredno zbornica in ministrstvo, pristojno za pravosodje (25. člen statuta in 106. členu ZFPPIPP). Zbornica opravlja neposredni nadzor nad poslovanjem upravitelja preko Komisije za nadzor nad delom upravitelja. Komisija ima šest do deset članov, ki jih izvoli skupščina zbornice za dobo štirih let. Za vsak posamičen primer upravni odbor zbornice imenuje Komisijo za nadzor nad delom upravitelja, obravnava poročilo komisije ter predlaga oziroma sprejema ukrepe v zvezi z nadzorom nad upraviteljem.

Ministrstvo, pristojno za pravosodje lahko pri opravljanju neposrednega nadzora:

- opravi pregled dokumentacije insolventnega dolžnika, ki jo je prevzel upravitelj v zvezi s postopkom zaradi insolventnosti, in dokumentacije, ki jo mora voditi upravitelj v zvezi s tem postopkom, ali zahteva od zbornice upraviteljev, da opravi tak pregled,
- zahteva uvedbo disciplinskega postopka proti upravitelju in
- odredi ali izvede druge ukrepe, potrebne za preveritev, ali upravitelj opravlja svoje naloge v postopku zaradi insolventnosti v skladu z zakonom.

Nadzor nad zbornico opravlja ministrstvo, pristojno za pravosodje, ki lahko pri opravljanju nadzora nad zbornico opravi pregled poslovanja zbornice, zahteva poročilo zbornice o posameznem postopku nadzora nad upraviteljem ali o drugih zadevah s področja pristojnosti in nalog zbornice po ZFPPIPP ter odredi ali izvede druge ukrepe, potrebne za zagotovitev, da zbornica opravlja svoje pristojnosti in naloge v skladu z zakonom.

Upravitelj je disciplinsko odgovoren, če pri opravljanju pristojnosti in nalog upravitelja v postopku zaradi insolventnosti krši zakonske obveznosti upravitelja ali pravila dobre poslovne prakse upraviteljev, če zamuja s plačevanjem članarine in drugih prispevkov zbornici in če se ne izobražuje v skladu s programom trajnega strokovnega izobraževanja, ki ga določi zbornica. Organi disciplinskega postopka so:

- **Disciplinska komisija I. stopnje**, ki jo sestavljajo predsednik in dva člana, predsednika in enega člana disciplinske komisije prve stopnje imenuje minister, pristojen za pravosodje; predsednika imenuje izmed univerzitetnih diplomiranih pravnikov z najmanj šestimi leti praktičnih izkušenj na pravniških delih po opravljenem pravniškem državnem izpitu, člana pa izmed univerzitetnih diplomiranih pravnikov z najmanj tremi leti praktičnih izkušenj na pravniških

delih po opravljenem pravniškem državnem izpitu ali izmed revizorjev. Enega člana izvoli skupščina zbornice iz vrst upraviteljev.

- **Disciplinska komisija II. stopnje** odloča o pritožbah zoper odločbe disciplinske komisije I. stopnje. Disciplinsko komisijo sestavljajo predsednik in dva člana. Predsednika in enega člana disciplinske komisije druge stopnje imenuje minister, pristojen za pravosodje; predsednika imenuje izmed višjih oziroma vrhovnih sodnikov, ki sodijo v postopkih zaradi insolventnosti, člana pa izmed univerzitetnih diplomiranih pravnikov z najmanj petimi leti praktičnih izkušenj na pravniških delih po opravljenem pravniškem državnem izpitu ali izmed revizorjev. Enega člana izvoli skupščina zbornice iz vrst upraviteljev.

V disciplinskem postopku zoper upravitelja se lahko izrečejo naslednji disciplinski ukrepi:

1. Za hujšo disciplinsko kršitev se upravitelju lahko izreče:
 - denarna kazen, ki ni manjša od 5.000 eurov in ne večja od 15.000 eurov,
 - pogojni odvzem pravice opravljati funkcijo upravitelja, ki se izvrši, če upravitelj v petih letih po izreku ukrepa znova stori disciplinsko kršitev,
 - trajni odvzem pravice opravljati funkcijo upravitelja.
2. Za disciplinsko kršitev, ki nima znakov hujše disciplinske kršitve, se upravitelju lahko izreče:
 - opomin,
 - denarna kazen, ki ni manjša od 1.700 eurov in ne večja od 5.000 eurov.

Pri izrekanju disciplinskih ukrepov se upoštevajo teža kršitve in njene posledice, stopnja odgovornosti, prejšnje delo in vedenje osebe, proti kateri se vodi disciplinski postopek, ter morebitni prej izrečeni disciplinski ukrepi.

Veterinarska zbornica (Zakon o veterinarstvu)

Pravna podlaga za Veterinarsko zbornico (v nadaljnjem besedilu: VZ) je Zakon o veterinarstvu (Uradni list RS, št. 33/01, 45/04 - ZdZPKG, 62/04 - odl. US, 93/05 – ZVMS in 90/12-ZdZPVHVVR; v nadaljnjem besedilu: ZVet-1).

Pravna podlaga za Veterinarsko zbornico (v nadaljnjem besedilu: VZ) je Zakon o veterinarstvu (Uradni list RS, št. 33/01, 45/04 - ZdZPKG, 62/04 - odl. US, 93/05 – ZVMS in 90/12-ZdZPVHVVR; v nadaljnjem besedilu: ZVet-1), ki v prvem odstavku 58. člena določa, da se doktorji veterinarske medicine združujejo v Veterinarsko zbornico. 60. člen ZVet-1 VZ nalaga, da sprejme

statut, v katerem med drugim uredi svoje delovanje, organizacijo, imenovanje direktorja zbornice in članov razsodišča ter postopek in ukrepe razsodišča.

Po 2. členu Statuta je VZ samostojna in neodvisna poklicna organizacija doktorjev veterinarske medicine na območju Republike Slovenije. Zastopa in uveljavlja njihove poklicne, ekonomske in socialne interese. Skrbi za kakovostno delo svojih članov ter za ugled in stanovske interese veterinarske medicine.

Članstvo v zbornici je obvezno za vsakega doktorja veterinarske medicine, ki na območju Slovenije opravlja veterinarsko dejavnost in potrebuje za svoje delo licenco.

VZ na podlagi zakona opravlja naslednje naloge:

- članom z opravljenim državnim izpitom izdaja in odvzema veterinarske licence za opravljanje veterinarskih dejavnosti in vodi o tem register;
- načrtuje, spremlja in organizira strokovno izpopolnjevanje veterinarjev ter preskus strokovne usposobljenosti veterinarjev v veterinarskih organizacijah;
- opravlja strokovni nadzor v veterinarskih organizacijah;
- verificira veterinarske organizacije in vodi njihov register;
- sodeluje pri pripravi predpisov o veterinarstvu;
- sodeluje pri oblikovanju programov študijskega izobraževanja in strokovnega izpopolnjevanja;
- opravlja druge naloge, določene s statutom.

VZ opravlja kot javno pooblastilo po določbah ZVet-1 naslednje naloge:

- članom z opravljenim državnim izpitom izdaja in odvzema veterinarske licence za opravljanje veterinarskih dejavnosti in vodi o tem register;
- načrtuje, spremlja in organizira strokovno izpopolnjevanje veterinarjev ter preskus strokovne usposobljenosti veterinarjev v veterinarskih organizacijah;
- opravlja strokovni nadzor v veterinarskih organizacijah;
- verificira veterinarske organizacije in vodi njihov register.

Veterinarska zbornica mora za izvajanje javnih pooblastil iz ZVet-1 izpolnjevati predpisane kadrovske, prostorske in druge pogoje, kar ugotovi generalni direktor Uprave Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin z odločbo v upravnem postopku, predpiše pa jih pristojni minister.

Detektivska zbornica Slovenije (Zakon o detektivski dejavnosti)

Zakon o detektivski dejavnosti (Uradni list RS, št. 17/11) predpisuje obvezno članstvo v Detektivski zbornici Slovenije za detektive, ki imajo veljavno licenco

za opravljanje detektivske dejavnosti. Združujejo se detektivi, ki so fizične osebe. Zbornica je oseba javnega prava.

Zbornica opravlja naslednje naloge:

- sprejema kodeks poklicne etike;
- predlaga ministrstvu, pristojnemu za notranje zadeve (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), program strokovnega usposabljanja, poklicne standarde in kataloge strokovnih znanj in spretnosti in način opravljanja detektivskega izpita;
- predlaga ministrstvu obrazec detektivske izkaznice;
- organizira in izvaja obdobja usposabljanja detektivov.

Javna pooblastila:

- podeljuje in odvzema licenco za opravljanje detektivske dejavnosti in detektivsko izkaznico ter opravlja naloge, povezane z opravljanjem detektivske dejavnosti tujih detektivov v Republiki Sloveniji;
- vodi s tem zakonom predpisane evidence in
- opravlja strokovni nadzor nad delom detektivov in detektivskih družb.

Zbornica sprejema statut, s katerim določi organizacijo, organe in njihove pristojnosti.

K statutu zbornice, v delu, ki se nanaša na izvajanje javnega pooblastila, daje soglasje ministrstvo.

Pristojnost za nadzor ministrstva je opredeljena v 8. členu Zakona o detektivski dejavnosti (Ur. l. RS, št. 17/11). Na podlagi zakona, ki določa javno pooblastilo je pristojni organ na področju detektivske dejavnosti zbornica. Ministrstvo za notranje zadeve pa v skladu z zakonom opravlja nadzor nad izvajanjem nalog, ki jih pristojni organ opravlja kot javno pooblastilo. Pri tem lahko javno pooblastilo pristojnemu organu odvzame. Zakon predvideva, da se lahko javno pooblastilo odvzame v naslednjih primerih, če nosilec javnega pooblastila:

- nezakonito, neupravičeno ali v nasprotju z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek podeli ali odvzame licenco za opravljanje detektivske dejavnosti;
- v skladu zakonom ne vodi evidenc detektivov, ki opravljajo detektivsko dejavnost;
- ne spoštuje rokov in postopkov, ki urejajo priznavanje poklicnih kvalifikacij tujim detektivom za opravljanje reguliranih poklicev oziroma reguliranih poklicnih dejavnosti v Republiki Sloveniji;
- za vodenje in odločanje v upravnih postopkih in priznavanju poklicnih kvalifikacij nima za to usposobljene osebe.

Inšpektorat za notranje zadeve RS nadzira izvrševanje predpisov na področju detektivske dejavnosti, in sicer pri zbornici preverja obstoj in vsebino evidenc, ki jih je dolžna voditi na podlagi zakona (38. člen Zakona o detektivski dejavnosti).

Zbornica – strokovno interesno združenje na področju zasebnega varovanja (Zakon o zasebnem varovanju)

Na področju zasebnega varovanja Zakon o zasebnem varovanju (Uradni list RS, št. 17/11) izrecno ne predvideva točno določene zbornice, ampak določa, da se lahko imetniki licenc, izvajalci internega varovanja in varnostno osebje zaradi zagotavljanja strokovnosti in skupnih interesov pri opravljanju zasebnega varovanja združujejo v združenja, **zbornice**, društva in druge oblike združenj – t. i. strokovna interesna združenja. Zakon določa, da strokovna interesna združenja zagovarjajo interese svojih članov, urejajo njihova notranja razmerja, skrbijo za strokovnost in etičnost članstva. Zakon tudi predvideva, da se za zagotavljanje prej navedenih ciljev lahko v strokovno interesno združenje povezujejo tudi druge pravne osebe javnega in zasebnega prava. Predvideno je, da lahko strokovno interesno združenje na področju zasebnega varovanja postane reprezentativno, če se vanj združi najmanj 51 odstotkov imetnikov licenc, ki imajo v delovnem razmerju najmanj 40 odstotkov varnostnega osebja v dejavnosti. Odločbo o ugotovitvi ali prenehanju reprezentativnosti izda minister, pristojen za notranje zadeve.

Pomembno pa je tudi, da lahko reprezentativno strokovno združenje v javnem interesu zaradi razlogov učinkovitosti, racionalnosti, samoregulacije ali razvoja zasebnega varovanja, na podlagi javnega pooblastila, opravlja naslednje upravne naloge:

- predlaga vsebine poklicnih standardov ter katalogov strokovnih znanj in spretnosti v skladu s predpisi, ki urejajo nacionalne poklicne kvalifikacije, programov izobraževanja, strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja ter skrbi za razvoj izobraževanja, strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja varnostnega osebja,
- predlaga vsebine standardov na področju zasebnega varovanja ter imetnike licenc in naročnike redno obvešča o novostih v zvezi s standardi ter jim nudi potrebna pojasnila,
- daje mnenja v postopkih priznavanja poklicnih kvalifikacij in strokovne usposobljenosti za opravljanje nalog s področja zasebnega varovanja,
- izdaja priporočila o merilih kakovosti in strokovnosti opravljanja nalog varnostnega osebja v skladu s tem zakonom in s strokovnim nadzorom ugotavlja njihovo izpolnjevanje,
- pripravlja skupna poročila o uporabi ukrepov varnostnikov,

- izvaja strokovni nadzor nad izvajanjem internega strokovnega izpopolnjevanja pri imetnikih licenc.

Poleg prej navedenih nalog reprezentativno združenje opravlja tudi naslednje naloge:

- nudi strokovno pomoč imetnikom licenc in varnostnemu osebju,
- sprejme kodeks poklicne etike in skrbi za njegovo spoštovanje,
- zastopa interese svojih članov pred državnimi organi,
- organizira obiske poslovnih delegacij, sejemske predstavitve, seminarje in konference ter druge predstavitvene dogodke,
- članom pošilja poslovne informacije in jim poslovno svetuje,
- sodeluje pri navezovanju poslovnih stikov in povezav,
- opravlja druge naloge, vezane na strokovni razvoj zasebnega varovanja.

Reprezentativno združenje opravlja zgoraj navedene upravne naloge za vse imetnike licenc, druge nosilce javnega pooblastila in varnostno osebje v skladu s Zakonom o zasebnem varovanju, **ne glede na njihovo članstvo.**

Iz navedenega izhaja, da je na področju zasebnega varovanja možno ustanoviti zbornice. Te zbornice so v skladu z zakonom osebe zasebnega prava, z neobveznim članstvom, vanje pa so lahko vključene pravne in fizične osebe. Trenutno obstaja **Zbornica za razvoj zasebnega varovanja.**

Po prej veljavnem zakonu pa je bila zbornica oseba javnega prava, z obveznim članstvom, v katero so se vključevale fizične in pravne osebe.

Pristojnost za nadzor ministrstva je opredeljena v 7. in 10. členu Zakona o zasebnem varovanju (v nadaljnjem besedilu: ZZasV-1). Pristojni organ – Ministrstvo za notranje zadeve v skladu z zakonom, z odločbo podeli posamezne upravne naloge reprezentativnemu združenju – zbornici, na podlagi tega pa izvaja tudi nadzor. Nadzor zajema tudi izvajanje nalog, ki jih reprezentativno združenje opravlja neposredno na podlagi zakona.

ZZasV-1 v IX. poglavju ureja vprašanje nadzora, ki ga izvaja pristojni inšpektorat (Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve), kateri inšpekcijski nadzor izvaja na podlagi ZZasV-1 in v skladu z zakonom, ki ureja inšpekcijski nadzor. Inšpektorat izvaja nadzor nad izvrševanjem ZZasV-1 in predpisi, izdanimi na njegovi podlagi. Inšpekcijski organ ima pristojnost, da ugotavlja, ali nosilec javnega pooblastila (zbornica) ves čas izpolnjuje vse pogoje, ki jih mora kot nosilec javnega pooblastila, in pri tem ugotavlja, ali pooblastilo izvaja zakonito, pravočasno in v skladu s predpisi, ugotavlja, ali je nosilec javnega pooblastila pravočasno poročal pristojnemu organu in ne nazadnje, ali je v primeru prenehanja izvajanja javnega pooblastila pravočasno

obvestil pristojni organ (3., 7. in 8. odstavek 8. člena ZZasV-1). Inšpektorat ima pravico, da preverja ali je nosilec javnega pooblastila sporočil vse spremembe v evidencah v roku, ki jih določa ZZasV-1 in ali je upravičencem posredoval podatke kot določa ZZasV-1.

Zbornica za razvoj slovenskega zasebnega varovanja izvaja usposabljanja za pridobitev nacionalnih poklicnih kvalifikacij na podlagi podeljenega javnega pooblastila Ministrstva za notranje zadeve, pri samem izvajanju in v postopkih preverjanja in potrjevanja pa je dolžna ravnati v skladu s predpisi s tega področja, predvsem Zakonom o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah in predpisi, izdanimi na njegovi podlagi. Nadzor nad zakonitostjo dela izvajalcev postopkov za ugotavljanje in potrjevanje poklicnih kvalifikacij ter zakonitostjo in strokovnostjo dela komisij opravlja Inšpektorat Republike Slovenije za delo. Inšpekcijsko nadzorstvo neposredno opravljajo inšpektorji za delo (24. člen Zakona o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah). V 25. členu Zakona o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah je natančneje opredeljena vsebina nadzora, in sicer inšpektorji za delo ugotavljajo:

- izpolnjevanje pogojev določenih za izvajalce postopkov za ugotavljanje in potrjevanje
- poklicnih kvalifikacij,
- zakonitost postopkov ugotavljanja in potrjevanj poklicnih kvalifikacij,
- sestavo komisij in
- usposobljenost članov komisij.

Kulturniška zbornica Slovenije (Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo)

Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11 in 111/13) predvideva Kulturniško zbornico Slovenije (v nadaljnjem besedilu: zbornica).

Članstvo v njej je prostovoljno. Gre za prostovoljno organizacijo stanovskih društev, v katero se lahko včlanijo tudi civilne pravne in fizične osebe, če so izvajalci kulturnih dejavnosti. Zbornica deluje po predpisih o društvih, kar pomeni da je oseba zasebnega prava.

Kulturniška zbornica Slovenije opravlja naslednje naloge:

- spremlja in ocenjuje vpliv kulturne politike na kulturni razvoj,
- daje mnenje k nacionalnemu programu za kulturo in letnim poročilom o njegovem izvajanju,

- obravnava predloge zakonov in drugih predpisov s področja kulture ter tistih, ki zadevajo tudi področje kulture,
- daje pobude in predloge za urejanje posameznih vprašanj na področju kulture,
- predlaga člane svetov javnih zavodov (43.člen),
- daje mnenje za pravico do plačila prispevka za socialno zavarovanje samozaposlenih v kulturi (83. člen).

Zakon zbornici ne daje javnih pooblastil.

Socialna zbornica Slovenije (Zakon o socialnem varstvu)

Zakon o socialnem varstvu iz leta 1992 je v V. poglavju (76.-79. členi) predvidel ustanovitev Socialne zbornice, določil njene naloge, med katerimi se določene opravljajo kot javna pooblastila, in vire financiranja. To prvotno besedilo Zakona o socialnem varstvu je imelo v prvem odstavku 76. člena določbo, da se v socialno zbornico obvezno združujejo (samo tisti) strokovni delavci iz 69. člena tega zakona, ki opravljajo socialnovarstvene storitve po tem zakonu, ki pa je bila razveljavljena z Odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-137/93-24 z dne 2. junija 1994. Omenjena odločba ustavnega sodišča je odgovor na vprašanje, za kakšno vrsto članstva gre pri socialni zbornici, kar je sicer posredno izhajalo tudi iz razveljavljene določbe, ki je predvidevala obvezno članstvo samo za določeno kategorijo strokovnih delavcev na področju socialnega varstva, odgovarja pa tudi na vprašanje, ali je socialna zbornica pravna oseba javnega prava ali pravna oseba zasebnega prava, na katero sam zakon tudi ne daje jasnega odgovora. Po določbah 77. člena zakona iz 1992 skrbi socialna zbornica za povezanost, razvoj in strokovni dvig socialnovarstvene dejavnosti ter opravlja naloge, med katerimi so tudi v tem členu določena javna pooblastila. Zaradi takih pooblastil po oceni ustavnega sodišča iz omenjene odločbe socialne zbornice ni mogoče uvrščati med združenja, ki jih ima v mislih drugi odstavek 42. člena ustave. Ne gre namreč za zasebnopravno združenje, ki lahko temelji le na prostovoljnih in svobodnih dejavnostih njenih članov, temveč za institucijo javnega prava, ki je ustanovljena z zakonom in ki izvršuje javna pooblastila. Kljub temu, da po oceni ustavnega sodišča izpodbijana določba zakona ni bila v neskladju z ustavo z vidika 42. člena ustave, pa je bilo ob 42. členu ustave v primeru obveznega združevanja potrebno upoštevati tudi njen 35. člen, ki v okviru varstva pravic zasebnosti in osebnostnih pravic zagotavlja tudi t.i. splošno svobodo ravnanja ljudi. V obravnavanem primeru obveznega združevanja v socialno zbornico je ustavno sodišče tako ugotovilo, da takšen poseg v splošno svobodo ravnanja ljudi kljub obstoju javnega interesa pri izvajanju socialnega varstva in v

njegovem okviru socialnovarstvenih storitev ni nujno potreben in da lahko zbornica opravlja svoje naloge, vključno s tistimi, ki so določene kot javna pooblastila, ne glede na obveznost članstva.

Poleg navedenega razveljavljenega prvega odstavka prvotnega 77. člena, se določbe Zakona o socialnem varstvu od leta 1992 v tem delu do danes skorajda niso spreminjale, razen obsega, vsebine in pravne narave nalog, ki so socialni zbornici dodeljene z zakonom.

Tako iz 79. člena **Zakona o socialnem varstvu** (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 61/10 – ZvarPre, 62/10 – ZUPJS in 57/12) posredno izhaja, da so lahko člani socialne zbornice tako fizične kot tudi pravne osebe (strokovni delavci na tem področju, izvajalci socialnega varstva oziroma socialnovarstvenih dejavnosti, dobrodelne organizacije, organizacije za samopomoč, invalidske organizacije in zasebniki, ki opravljajo socialnovarstvene storitve).

V 77. členu je določeno, da socialna zbornica kot javna pooblastila opravlja naslednje naloge:

- določi programe usposabljanja, ki jih določa ta zakon,
- za strokovne delavce in strokovne sodelavce načrtuje in organizira stalno strokovno izobraževanje in usposabljanje iz 73. člena tega zakona,
- določa vrste in stopnje programov izobraževanja za strokovne sodelavce v socialnem varstvu po 70. členu tega zakona in določa, v katerih primerih je potrebno preizkusiti usposobljenost pred začetkom opravljanja posameznih storitev in nalog na področju socialnega varstva,
- določi pogoje in način opravljanja pripravništva in spremlja pripravništvo ter nadzoruje izvajanje pripravništva po splošnem aktu iz 71. člena tega zakona,
- določa pogoje in način opravljanja strokovnega izpita ter organizira in izvaja preverjanje znanja za pridobitev strokovnega izpita na področju socialnega varstva,
- pripravlja in sprejema kataloge potrebnih znanj in preverja usposobljenost za opravljanje posameznih storitev in nalog na področju socialnega varstva,
- načrtuje in organizira supervizijo strokovnega dela strokovnih delavcev,
- rešuje oziroma preizkuša ugovore iz 94. člena tega zakona,
- organizira in izvaja inštruktažno svetovanje v skladu s 108.b členom tega zakona.

Socialna zbornica opravlja tudi druge naloge, zlasti pa:

- sprejme kodeks etike delavcev na področju socialnega varstva, promovira ter nadzira njegovo izvajanje in ukrepa ob njegovem kršenju,
- daje mnenja v postopkih podelitve koncesij in dovoljenj za delo,

- spremlja in izvaja projekte supervizije dela strokovnih delavcev,
- izvaja usposabljanje strokovnih delavcev in strokovnih sodelavcev,
- sodeluje pri pripravi zakonskih predpisov in pri pripravi strokovnih podlag za socialno varstveni program,
- predlaga člane za strokovni svet iz 8. člena tega zakona.

Socialna zbornica opravlja tudi naloge za svoje člane in naročnike storitev.

Zbornica varnosti in zdravja pri delu je bila ustanovljena z **Zakonom o varnosti in zdravju pri delu** (Uradni list RS, št. 56/99 in 64/01). Združuje strokovne delavce in pooblaščenec zdravnike, ki opravljajo naloge varnosti in zdravja pri delu.

Članstvo v zbornici ni obvezno, člani pa so lahko fizične in pravne osebe. Zbornica je pravna oseba zasebnega prava.

Zakon o varnosti in zdravju pri delu v 50. členu določa, da Zbornica opravlja naslednje naloge:

- spremlja in opravlja nadzor nad delom svojih članov v skladu s svojimi pravili,
- sprejema kodeks poklicne etike,
- vodi evidenco članov.

Zbornica nima javnih pooblastil.

Novi Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS, št. 43/11) Zbornice varnosti in zdravja pri delu ne predvideva.

Zbornica davčnih svetovalcev Slovenije (deluje na podlagi Zakona o gospodarskih zbornicah)

Je ne ustanavlja ali predvideva noben zakon, deluje na podlagi ZGZ, ni reprezentativna.

Članstvo je prostovoljno, člani so pravne in fizične osebe z dejavnostjo davčnega svetovanja. Ima status pravne osebe zasebnega prava.

Noben zakon ne določa njenih nalog, sami navajajo¹², da so naloge zbornice v okviru nalog širšega javnega pomena naslednje:

¹² Glej http://www.davki.org/175/lz_zgodovine.aspx.

- izvajanje izobraževanja prebivalcev RS na davčnem področju in kandidatov za strokovni izpit iz davčnega svetovanja,
- zvišanje strokovne ravni davčnega svetovanja s pripravo predlogov in pobud pristojnim ministrstvom in njihovim organom v zvezi z davčnim sistemom v državi,
- vodenje imenika davčnih svetovalcev in imenika gospodarskih družb, ki so registrirane za davčno svetovanje in ki so člani zbornice, ter vodenje drugih imenikov,
- organiziranje izvajanja strokovnih izpitov kandidatov za davčnega svetovalca,
- izvajanje prve brezplačne pomoči davčnega svetovanja prebivalcem Republike Slovenije po posameznih regijah,
- uveljavljanje poklica davčnega svetovalca z mednarodno priznano usposobljenostjo,
- promoviranje in uresničevanje etičnih načel davčnega svetovanja s tarifami za davčne standarde.

Stanovanjska zbornica Slovenije (Stanovanjski zakon)

Pravna podlaga za Stanovanjsko zbornico (v nadaljnjem besedilu: SZ) je Stanovanjski zakon (Uradni list RS, št. 69/03, 18/04 - ZVKSES, 47/06 - ZEN, 45/08 - ZVEtL, 57/08, 62/10 – ZUPJS, 56/11- odl. US in 40/12 - ZUJF; v nadaljnjem besedilu: SZ-1).

Članstvo je prostovoljno. V SZ se lahko združujejo javni stanovanjski skladi, neprofitne stanovanjske organizacije, lokalne skupnosti, na območju katerih niso ustanovljeni stanovanjski skladi, lastniki najemnih stanovanj in izvajalci stanovanjskih storitev (fizične in pravne osebe).

SZ ima v skladu s 139. členom SZ-1 status samostojnega strokovnega združenja, ki je pravna oseba.

SZ na podlagi zakona opravlja naslednje naloge:

- spremlja in obravnava problematiko oddajanja stanovanj in opravljanja stanovanjskih storitev,
- spremlja ponudbo in povpraševanje na trgu najemnih stanovanj s ciljem izboljšanja stanovanjske oskrbe, ponudbo in povpraševanje po izvajalcih stanovanjskih storitev,
- zagotavlja svojim članom strokovno pomoč in informacijske baze, pomembne za njihove poslovne odločitve,
- daje priporočila posameznim izvajalcem stanovanjskih storitev,
- sprejme kodeks etike (dobre poslovne običaje), obvezen za člane zbornice,
- zastopa interese svojih članov,

- organizira dodatno usposabljanje izvajalcev stanovanjskih storitev.

Javno pooblastilo ni podeljeno.

Slovenska oglaševalska zbornica (Zakon o varstvu potrošnikov)

Po Zakonu o varstvu potrošnikov (Uradni list RS, št. 98/04 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUE, 126/07, 86/09, 78/11 in 38/14) se v Slovensko oglaševalsko zbornico (v nadaljnjem besedilu: zbornica) lahko združujejo pravne in fizične, domače ali tuje osebe, ki opravljajo dejavnost oglaševanja na območju Republike Slovenije.

Zbornica je pravna oseba.

Svojo organizacijo in delovanje določi s statutom.

Zbornica za poslovanje z nepremičninami

Zbornica za poslovanje z nepremičninami nima izrecne zakonske podlage. Gre za panogo znotraj Gospodarske zbornice Slovenije – strokovno združenje nepremičninskih podjetij, organizirano kot gospodarsko interesno združenje.

Znotraj tega so naslednja združenja:

- Združenje družb za nepremičninsko posredovanje (ZDNP),
- Združenje ocenjevalskih podjetij (ZOP).

Članstvo je prostovoljno, člani so pravne in fizične osebe.

Ima status pravne osebe zasebnega prava.

III. UČINKOVITOST DELOVANJA ZBORNIČNEGA SISTEMA

1. UVOD

Delovni skupini vlade je bila naložena naloga, da pripravi rešitve za učinkovitejše delovanje zbornic. V zvezi z navedeno nalogo je treba uvodoma ugotoviti, da je izhodišče učinkovitega delovanja zborničnega sistema videti v tem, da zbornice naloge, ki so jim dodeljene, izvajajo zakonito, strokovno, v okviru zakonitih rokov, če teh ni, pa v razumnih rokih glede na konkretno zadevo.

V okviru predmetnega sklopa problematike je treba opozoriti, da so zbornice pravne osebe, katerih prvenstvena naloga je, da v okviru različnih aktivnosti, ki jih izvajajo, skrbijo za pravice in interese svojih članov ter za ustrezno vlogo in pomen področja v družbi, ki ga pokrivajo. Kot bistveno je videti nalogo zbornic tudi v tem, da skrbijo za ugled stroke na svojem področju. Na drugi strani pa se z delovanjem zbornic v okviru nalog, ki jim jih daje zakonodaja, zasleduje tudi javni interes. V javnem interesu je namreč, da je delovanje na področju, ki ga pokriva posamezna zbornica, usklajeno in nemoteno ter da se znotraj njega samega odpravljajo anomalije, ki se pojavljajo. Na podlagi navedenega posamezni zakoni zbornicam nalagajo številne naloge.

Za potrebe obravnave problematike zbornic v tem delu poročila velja njihove naloge razdeliti na tri dele. V prvi sklop velja uvrstiti naloge, ki v skladu z našo ustavno in zakonsko ureditvijo pomenijo izvrševanje javnih pooblastil. V drugi sklop nalog zbornic bi lahko uvrstili obravnavanje ravnanj oziroma dejanj članov zbornic v okviru njihovega delovanja na področju, ki ga pokrivajo posamezne zbornice, pri čemer ta obravnava vsaj na nek posreden način pomeni tudi varstvo pravic tistim subjektom, katerim so namenjene dejavnosti s področij, ki jih posamezna zbornica pokriva (te naloge lahko predstavljajo javno pooblastilo, ni pa nujno, saj npr. z zakonom niso določene kot naloge, ki se izvajajo kot javno pooblastilo, ali pa so dodatno določene z internimi akti). V tretji sklop pa sodijo vse ostale naloge. Ta delitev temelji na podlagi odnosa države, ki ga mora vzpostaviti do izvajanja posamezne naloge.

Prvi sklop nalog (naloge na podlagi podeljenih javnih pooblastil) je z vidika države še posebej pomemben, saj se v okviru njih izvajajo dejavnosti, ki bi jih sicer morala opravljati država sama. Slednja je zato, kljub temu, da so bile te naloge prenesene na zbornice, odgovorna za njihovo strokovno in zakonito izvajanje, s tem da z ustreznimi mehanizmi odpravlja pojavljajoče se anomalije in v končni fazi skrbi, da se naloge izvršujejo v javnem interesu. V skladu z našo pravno ureditvijo se kot javno pooblastilo lahko podelijo naloge, povezane z

izdajanjem splošnih aktov, naloge, povezane z odločanjem o pravicah, obveznostih in pravnih koristih posameznikov (upravno odločanje, izdajanje upravnih aktov), ter naloge, ki pomenijo opravljanje realnih dejanj (gre za upravno funkcijo, ki se izvršuje z realnimi dejanji – npr. vodenje uradnih evidenc, izvajanje izpitov, izvajanje upravnega nadzora,...).

Za zgoraj navedeni drugi sklop nalog velja ugotoviti, da je z vidika države in javnega interesa enako pomemben kot prvi, saj je v javnem interesu, da se na področjih družbenega življenja, kjer delujejo zbornice, dejavnosti s strani pravnih in fizičnih oseb opravljajo strokovno in zakonito ter da se v primeru ravnanj, ki pomenijo odstopanje od navedenega, zagotavlja ustrezna obravnava in sankcioniranje posameznikov na eni strani ter učinkovito varstvo pravic posameznikov na drugi strani. Za to lahko država poskrbi bodisi sama, bodisi pa tako, da se ta naloga v našem primeru poveri zbornicam.

V Tretji sklop nalog (ostale naloge), ki ne pomenijo izvrševanja javnih pooblastil oziroma izvajanja upravne funkcije, pa sodijo predvsem tiste, ki so povezane s krepitvijo stroke in s ščititvijo interesov članov zbornic. To pa je tisti sklop, kjer država ne more imeti pristojnosti, njena državna uprava pa niti ne nujno znanja, da bi posegala v ta segment.

Na podlagi navedenega je mogoče zaključiti, da so za učinkovito izvajanje nalog, ki se opravljajo kot javno pooblastilo, in nalog, ki so zgoraj navedene v drugem sklopu, odgovorne zbornice in država, za izvajanje ostalih nalog pa zbornice same oziroma njihove odgovorne osebe.

Ne glede na vse navedeno pa se ne sme zanemariti dejstva, da mora biti državna uprava zadosti strokovno usposobljena, da je zmožna na eni strani razumeti in upoštevati utemeljena stališča in poglede zbornic kot strokovnih organizacij, na drugi strani pa ščititi tudi javni interes, ki še zdaleč ni nujno vedno skladen z interesom posamezne zbornice.

2. JAVNA POOBLASTILA

Javno pooblastilo se v skladu s 15. členom Zakona o državni upravi lahko podeli, če je s tem omogočeno učinkovitejše in smotrnejše opravljanje upravnih nalog, kot bi bilo v primeru opravljanja nalog v upravnem organu, zlasti če se lahko opravljanje upravnih nalog v celoti ali pretežno financira z upravnimi taksami oziroma plačili uporabnikov, ali če glede na naravo oziroma vrsto nalog ni potreben ali ni primeren stalni neposredni politični nadzor nad opravljanjem nalog. Tovrstna omejitev podeljevanja javnih pooblastil je ustrezna in

utemeljena, saj gre pri njihovem podeljevanju za izjemo od pravila, da upravne naloge opravljajo upravni organi.

Kot pri vsakem podeljevanju javnih pooblastil bi moralo veljati tudi pri podelitvi tovrstnih pooblastil zbornicam jasno pravilo, po katerem je treba določbo zgoraj navedenega člena zakona uporabljati striktno na takšen način, ki zagotavlja, da se s podelitvijo javnega pooblastila doseže učinkovitejše izvajanje upravnih nalog kot v okviru državne uprave. Navedeno pomeni, da je treba pri pripravi zakonskih rešitev vselej z jasnimi in dokazljivimi argumenti izkazati, zakaj naj bi bilo izvajanje upravnih nalog v okviru nosilca javnega pooblastila (zbornice) učinkovitejše kot sicer. Na podlagi dosedanjih izkušenj je namreč mogoče ugotoviti, da so bile tovrstne ocene mnogokrat povsem pavšalne in nepreverljive. Iz navedenega izhaja, da je upoštevanje prej navedenega pri pripravi zakonodaje predpogoj za učinkovito izvajanje javnih pooblastil vseh nosilcev le-teh, vključno z zbornicami. Neopravljena ali površno opravljena analiza, ki predstavlja podlago za odločitve o podelitvi pooblastila, lahko tako predstavlja izvir vse nezadostne učinkovitosti ali neučinkovitosti, ki se v prihodnosti izkaže pri izvajanju nalog zbornic.

Ko so javna pooblastila nosilcem enkrat podeljena, je z vidika načela učinkovitosti potrebno spremljanje njihovega izvajanja s strani ministrstev, ki so pristojna za nadzor posameznih zbornic. Na tem mestu pa so ključnega pomena nadzorni mehanizmi, ki jih imajo ministrstva. Le-ti morajo biti na eni strani jasni, zadostni in seveda določeni z zakonom, na drugi strani pa jih morajo striktno in kontinuirano izvajati za to zadostno usposobljeni javni uslužbenci ministrstev. Kolikor se v okviru izvajanja nadzora oceni, da pooblastila ministrstev niso jasna ali zadostna, je naloga le-teh, da brez oklevanja pristopijo k pripravi ustreznih zakonskih sprememb.

Na podlagi vsega navedenega izhaja, da večje učinkovitosti delovanja zbornic ni mogoče predpisati, ker gre pri vprašanju učinkovitosti za dejansko vprašanje. S predpisi (kar vključuje tudi njihovo ustrezno pripravo: potrebne analize, ovrednotenja, sodelovanje javnosti, strokovnost pri samem pisanju predpisov) je načeloma mogoče vzpostaviti le vzvode, katerih uporaba bo lahko vodila k večji učinkovitosti delovanja sistema. Navedeno ne velja samo v primeru, kolikor so pomanjkljivosti v predpisih tolikšne, da ti bodisi zbornicam ne dajejo zadosti pooblastil, da bi lahko ustrezno opravljale svoje poslanstvo (npr. zbornica nima zadostnih pooblastil, da bi izvajala (strokovni) nadzor nad svojimi člani oziroma osebami, za katerih nadzor je pristojna, nima pa jih niti pristojno ministrstvo), bodisi pristojnim ministrstvom ne dajejo zadosti pooblastil, da bi lahko ustrezno izvajala nadzor nad zbornicami. V teh primerih je izhodiščni vzrok

neučinkovitosti lahko tudi v zakonodaji, ki se ga lahko odpravi le z njeno spremembo.

2.1. Izdajanje splošnih aktov za izvrševanje javnih pooblastil

Izdajanje splošnih aktov za izvrševanje javnih pooblastil pomeni odločitev zakonodajalca, s katero pravno ali fizično osebo pooblasti, da podrobneje uredi neko vprašanje iz zakona. Tako pooblaščenca oseba je potem pri sami izdaji akta v podobnem položaju kot vlada ali minister. Pri tovrstni podelitvi pooblastila za izdajanje splošnih aktov pa je treba, če na zadevo gledamo celovito, upoštevati določene specifičnosti, ki lahko vplivajo tudi na učinkovitost izvajanja predmetne javne naloge (navedeno seveda v celoti velja tudi za zbornice). Slednje je videti predvsem v tem, da morajo pristojno ministrstvo, vlada in zakonodajalec pred podelitvijo pooblastila skrbno pretehtati, ali bo subjekt, ki se mu podeljuje pooblastilo (zbornica), učinkoviteje izpolnil navedeno nalogo kot vlada oziroma ministrstvo (npr. hitreje in bolj strokovno v okviru zakonitosti, ker se ga npr. vprašanje tiče neposredno in ima na zadevnem področju tudi več znanja kot državna uprava). Kot drugo je treba pri podeljevanju tovrstnih pooblastil upoštevati, da mora biti obseg pooblastila glede materije, ki naj jo nosilec ureja, povsem jasno določen (za razliko od vlade in ministrstev, ki lahko predpise izdajajo tudi brez izrecnega pooblastila v zakonu; zadostuje njuna ocena, da je za izvrševanje zakona potrebno izdati podzakonski predpis), ob upoštevanju, da ni dopustno podeliti takšnega pooblastila, ki bi kar na splošno dovoljevalo, da nosilec pooblastila (zbornica) uredi vsa potrebna vprašanja na nekem področju. Neupoštevanje slednjega nujno pripelje do situacije, ko se začno postavljati vprašanja o ustavnosti in zakonitosti javnih pooblastil, ko pa je omenjena nepravilnost enkrat ugotovljena (npr. s strani ustavnega sodišča), to gotovo povzroči težave pri njihovem učinkovitem izvajanju (npr. potrebnega akta za izvrševanje javnih pooblastil ni mogoče izdati, čeprav bi ga bilo treba; izdan akt je razveljavljen kot nezakonit). Tretjo specifičnost pa je videti v nadzoru nad izdajanjem tovrstnih aktov. V skladu z Zakonom o državni upravi je nosilec javnega pooblastila dolžan posredovati splošni akt v objavo pristojnemu ministrstvu, vlada pa lahko na predlog pristojnega ministrstva zadrži objavo splošnega akta, izdanega za izvrševanje javnih pooblastil, če meni, da je v nasprotju z ustavo ali zakonom, in predlaga nosilcu javnega pooblastila, da o njem ponovno odloči. Če nosilec javnega pooblastila vztraja pri svoji odločitvi, se splošni akt objavi, vlada pa lahko zadrži njegovo izvrševanje, če najkasneje v 15 dneh po objavi splošnega akta vloži pri ustavnem sodišču zahtevo za oceno njegove skladnosti z ustavo in zakonom. V zvezi z navedenim je

pomembno dodati, da obveznost nosilcev javnih pooblastil, v skladu s katero so ti dolžni posredovati akte za izvrševanje javnih pooblastil za objavo pristojnim ministrstvom, tem med drugim omogoča, da na eni strani predhodno opozorijo nosilce javnih pooblastil (zbornice) na nezakonitost določenega predloga akta oziroma na druge morebitne njegove pomanjkljivosti ter da na drugi strani predlagajo, če ocenijo, da je to potrebno, njegove ustrezne vsebinske popravke. Uspešno izvajanje nadzorne funkcije s strani pristojnih ministrstev je v tej točki lahko izrazito koristno, saj odpravlja vse potrebe po nadaljnjih postopkih za zagotovitev zakonitosti in tudi strokovnosti splošnih aktov za izvrševanje javnih pooblastil.

Iz navedenega izhaja, da zakonodaja pri izdajanju aktov za izvrševanje javnih pooblastil predvideva nadzor, ki se ga lahko z vidika učinkovitega (zakonitega in strokovnega) izvajanja javnih pooblasti šteje za povsem ustreznega.

Na podlagi prikazanega je mogoče izluščiti naslednja vodila oziroma priporočila, ki naj se upoštevajo pri podeljevanju pooblastil za izdajanje splošnih aktov. Pri njihovem podeljevanju naj se vedno predhodno oceni, ali bo nosilec navedeno nalogo lahko opravljal učinkoviteje kot državna uprava. Kot drugo mora biti samo normiranje javnega pooblastila še posebej pretehtano in povsem jasno, kot tretje pa naj pristojni državni organi nadzirajo izdajanje tovrstnih aktov v okviru zakonskih pooblastil, ki so povsem zadostna. Če se v dejanskosti izkažejo težave (npr. večkratne ugotovljene nezakonitosti v aktih, nepravčasna njihova izdaja, strokovne pomanjkljivosti v aktih,...), pa je treba presoditi, ali naj se pooblastilo nosilcu (zbornici) odvzame (s spremembo zakona, če je javno pooblastilo določenemu subjektu podeljeno že s samim zakonom, oziroma z odločbo, če pooblastilo ni bilo podeljeno neposredno z zakonom; v slednjem primeru je nujno, da so v zakonu jasno urejeni pogoji, pod katerimi se sme pooblastilo odvzeti). Upoštevanje navedenih vodil predstavlja osnovo za učinkovito izvajanje predmetnih javnih pooblastil, kolikor pa do sedaj še niso bila dosledno upoštevana in v bodoče bodo, pa tudi verjetnost, da se bodo ta izvajala učinkoviteje.

2.2. Odločanje o pravicah, obveznostih in kršitvah v posamičnih zadevah

V veliki večini primerov o pravicah, obveznostih in kršitvah v posamičnih zadevah odločajo pristojni upravni organi. Podelitev javnih pooblastil na tem področju zato seveda pomeni izjemo od sistema. Kot je bilo že večkrat ugotovljeno, je treba biti pri podeljevanju javnih pooblastil restriktiven. Še posebej naj bi to veljalo tudi pri predmetni obliki javnega pooblastila, saj se z navedenim odločanjem neposredno posega v položaj posameznikov. Zato tudi na tem mestu velja vse, kar je bilo že predhodno povedanega glede predhodne,

sprotne in naknadne presoje učinkovitosti izvajanja javnih pooblastil ter določnosti norm, ki tovrstna pooblastila vsebujejo. Seveda pa tudi na tem področju ne sme izostati nadzor pristojnih državnih organov, ki je v sistemski zakonodaji zadosten in ustrezno urejen. V skladu z Zakonom o državni upravi pristojna ministrstva opravljajo nadzor nad zakonitostjo posamičnih pravnih aktov, izdanih za izvrševanje javnih pooblastil. Navedeno zelo splošno pooblastilo je konkretizirano z določbami Zakona o splošnem upravnem postopku, ki določa, da o pritožbi zoper odločbo, ki jo je na prvi stopnji izdal nosilec javnega pooblastila, odloča organ, določen z zakonom, če zakon ne določa, kateri organ je pristojen za odločanje o pritožbi, pa odloča o njej stvarno pristojno ministrstvo. Ob izpolnjenih zakonskih pogojih pa se ne sme spregledati niti možnosti uporabe izrednih pravnih sredstev (izredna razveljavitev, ničnost odločbe, odprava in razveljavitev po nadzorstveni pravici), ki se jih lahko posluži organ, ki opravlja nadzorstvo nad subjektom, ki je izdal odločbo na prvi stopnji, torej ministrstvo, ki opravlja nadzorstvo nad konkretno zbornico. Nenazadnje pa je treba omeniti tudi možnost, po kateri lahko vlada v skladu z Zakonom o upravnem sporu v posamezni zadevi od državnega pravobranilstva zahteva, da vložijo tožbo zaradi kršitve zakona v škodo javnega interesa.

Na zgoraj navedenih podlagah imajo pristojna ministrstva oziroma vlada vse možnosti, da ob uporabi ustreznih določb Zakona o splošnem upravnem postopku in Zakona o upravnem sporu zagotovijo zakonitost odločb nosilcev javnih pooblastil (zbornic). Na podlagi skrbnega izvajanja prej opisanega nadzora ter nadzora ministrstva, pristojnega za javno upravo, ki je natančneje opredeljen v poglavju o transparentnosti delovanja zbornic, lahko pristojna ministrstva pridobijo potreben uvid v stanje izvrševanja predmetnih javnih pooblastil, kar pomeni, da lahko ugotovijo, ali nosilci javnih pooblastil (zbornice) strokovno, zakonito in pravočasno odločajo v javnopravnih zadevah. Kolikor v zvezi s tem ugotovijo ponavljajoče pomanjkljivosti, je mogoče zaključiti, da se javna pooblastila ne izvršujejo učinkovito. V tem primeru bi moral ob poprejšnjih opozorilih slediti odvzem javnih pooblastil (s spremembo zakona ali na podlagi upravne odločbe; več o tem glej zgoraj).

2.3. Opravljanje realnih dejanj na podlagi javnega pooblastila

Kot tretji sklop nalog, ki se lahko opravljajo na podlagi podeljenih javnih pooblastil, je mogoče, kot je že bilo navedeno, opredeliti realna ravnanja oziroma dejanja nosilcev javnih pooblastil. Po pregledu ureditve posameznih zbornic je mogoče ugotoviti, da zbornice v okviru tega sklopa nalog predvsem vodijo različne evidence, registre oziroma baze podatkov, izvajajo raznorazne izpite, izdajajo razna potrdila oziroma druge listine, opravljajo strokovni nadzor

nad svojimi člani ter načrtujejo, spremljajo in nadzorujejo raznorazne oblike usposabljanja svojih članov (npr. pripravništvo, specializacija,...). Tudi glede te oblike javnega pooblastila je mogoče ugotoviti, da zanjo načeloma velja tisto, kar je že bilo povedanega pri ostalih dveh oblikah izvajanja javnih pooblastil s strani izvajalcev le-teh (zbornic). Da bi bilo njihovo izvajanje učinkovito, je treba opraviti predhodno oceno učinkovitosti izvajanja javnih pooblastil, temu mora slediti normiranje, ki bo jasno, samo izvajanje javnih pooblastil pa bi moralo biti podvrženo kontinuiranemu nadzoru s strani pristojnih ministrstev, pri čemer pa je treba upoštevati, da morajo biti za ta nadzor vzpostavljeni zakoniti mehanizmi. Neučinkovitemu izvajanju javnih pooblastil (ponavljajoča se nestrokovnost, večkratne ugotovljene nezakonitosti pri izvajanju javnih pooblasti, nepravočasno opravljanje nalog) bi moral slediti njihov odvzem (s spremembo zakona ali na podlagi upravne odločbe; več o tem glej zgoraj).

3. NALOGE, KI SE NANAŠAJO NA OBRAVNAVO RAVNANJ ČLANOV ZBORNIC

Po preučitvi celotnega pregleda nalog zbornic je mogoče ugotoviti, da pomemben del njihovih nalog predstavljajo naloge, ki se nanašajo na obravnavo ravnanj članov zbornic s strani njihovih pristojnih organov, kadar ti delujejo na področju, ki ga posamezna zbornica pokriva. Te naloge lahko, kot je že bilo ugotovljeno, nedvomno predstavljajo izvajanje javnega pooblastila (npr. odvzem dovoljenja, licence ipd. članu zbornice) in se manifestirajo z izdajanjem upravnih odločb ali pa gre v njihovem primeru za ugotavljanje disciplinske odgovornosti članov zbornic s strani pristojnih organov zbornic. V prvem primeru pravna narava naloge zbornice ni sporna in zanjo velja vse, kar je bilo zgoraj navedenega glede odločanja o posamičnih (upravnih) zadevah na podlagi podeljenega javnega pooblastila. V drugem primeru pa zadeva ni popolnoma jasna, vendar bi se dalo na podlagi pregledane zakonodaje sklepati, da zakonodajalec ni štel navedene naloge za javno pooblastilo, saj se v predpisih vedno jasno določa, kaj zbornica izvaja kot javno pooblastilo, pri čemer se predmetna naloga v skladu z zakonodajo ne vključuje v ta sklop.

Ne glede na prej navedeno pa je na podlagi ugotovitev, ki izhajajo iz pregledane zakonodaje, mogoče v primerih določenih zbornic (npr. Zdravniška zbornica, Lekarniška zbornica) ugotoviti pomanjkljivosti v zakonodaji. Ugotoviti je namreč mogoče, da določena zakonodaja disciplinske odgovornosti sploh ne ureja ter da je urejanje predmetnega vprašanja popolnoma prepuščeno internim aktom (statutom, disciplinskim pravilnikom) zbornic samih. Glede na to, da v danem primeru ne gre za ugotavljanje disciplinske odgovornosti s strani delodajalca v skladu z Zakonom o delovnih razmerjih ter da se z disciplinskimi

sankcijami posega v položaj posameznikov, bi moralo biti to vprašanje urejeno v zakonih, ki vzpostavljajo podlage za posamezne zbornice. Opredeljena bi morala biti disciplinska odgovornost članov zbornic, opredeljeno bi moralo biti tudi vprašanje disciplinskih kršitev (ali se jih določi že v zakonu ali pa se zbornici podeli pooblastilo, da jih določi s svojimi akti), vsekakor pa bi morale biti določene tudi sankcije, ki se lahko v primeru disciplinskih kršitev izrekajo (vzorčen primer ureditve predmetnega vprašanja je mogoče zaslediti v Zakonu o graditvi objektov v primeru Inženirske zbornice ter Zbornice za arhitekturo in prostor). V nasprotnem primeru se zlahka postavi vprašanje zakonitosti izrečenih disciplinskih ukrepov (še zlasti izrečenih denarnih kazni in njihove izvršljivosti). Vsekakor pa je ne glede na prej navedeno ustrezno in primerno, da so vprašanja disciplinske odgovornosti, ki so povezana predvsem s strokovnostjo opravljanja nalog članov zbornic (spoštovanje raznih strokovnih kodeksov, etičnih meril poklicne stroke) in so temu posledično pomembna za širšo javnost, urejena v zakonu.

Po pregledu celotne zakonodaje s področja zbornic je mogoče ugotoviti, da sta se glede obravnave ravnanj članov zbornic uveljavila dva koncepta. Po prvem konceptu, ki je znatno prevladujoč, so vse naloge, ki se tičejo nadzorstva nad člani zbornic, pridržane zbornicam samim oziroma njihovim organom, po drugem konceptu (zbornice s področja pravosodja) pa ima pri nadzoru oziroma izrekanju disciplinskih ukrepov zelo pomembno vlogo tudi pristojno ministrstvo, saj na razne načine (ne)posredno sodeluje v disciplinskih organih zbornic (Odbetniška zbornica, Notarska zbornica, Zbornica izvršiteljev, Zbornica upraviteljev Slovenije). Po mnenju delovne skupine bi veljalo v sodelovanju s posameznimi zbornicami razmisliti, ali ne bi bilo ustrezno (še posebej v primeru zbornic, ki so osebe javnega prava in združujejo osebe, katerih poklici so regulirani) v tovrstnih postopkih okrepiti vloge ministrstev. Gre namreč za močan javni interes, da se naloge na poklicnem področju opravljajo maksimalno strokovno, kar bi lahko terjalo tudi večjo angažiranost države pri nadzoru. Z vključenostjo pristojnih ministrstev v predmetne postopke pa bi se po oceni delovne skupine lahko verjetno zagotovila tudi večja transparentnost postopkov, saj bi bili v vseh fazah vključeni tudi »zunanji« nadzorni dejavniki.

4. DRUGE NALOGE ZBORNIC

Po pregledu zakonodaje, ki ureja zbornice, je mogoče ugotoviti, da se velika večina nalog, ki jih imajo zbornice, nanaša na vsebino, ki je povezana bodisi neposredno z zasledovanjem interesov članov zbornic bodisi s skrbjo za strokovno razvijanje področja, na katerem te delujejo (sodelovanje oziroma vključevanje pri pripravi relevantne zakonodaje, zastopanje interesov članov

pred pristojnimi organi, nudenje strokovne, pravne oziroma drugačne pomoči članom, sprejemanje kodeksov poklicne etike,...). Na izvajanje teh nalog, ki so sicer za strokovnost na posameznih področjih lahko zelo pomembne, država ne more vplivati z normiranjem oziroma z izvajanjem nadzora, ker gre pač za aktivnosti, ki so »internega značaja«. Temu posledično so za učinkovito izvajanje omenjenih nalog v prvi vrsti zadolženi organi zbornic, v drugi vrsti pa sami člani, ki imajo možnost vpliva na to, kdo jih bo po organih zbornice zastopal.

5. NADZOR IN UČINKOVITOST DELOVANJA ZBORNIC

Kot je že bilo ugotovljeno na začetku, učinkovitosti delovanja neke organizacije ni mogoče normirati. V konkretnem primeru se lahko (večja) učinkovitost zborničnega sistema doseže predvsem tako, da pristojni organi zbornic in konkretne osebe v zbornicah izvršujejo svoje naloge strokovno, zakonito in pravočasno, da so v primeru anomalij vzpostavljeni notranji mehanizmi za odpravljanje le-teh ter da je nenazadnje tudi pri samem članstvu v zbornicah toliko zavedanja o pomembnosti učinkovitosti delovanja, da z vplivom, ki ga ima, dejavno vpliva na to, kdo bo deloval v organih zbornic in bo s tem posledično odgovoren za njihovo delo. Država lahko s svojimi mehanizmi prispeva k učinkovitemu delovanju zbornic le tako, da slednjim premišljeno podeljuje javnopravne naloge, da določa jasen zakonski okvir ter da vzpostavi ustrezne nadzorne mehanizme, s katerimi dejansko vrši nadzor nad zbornicami. S tega vidika lahko obstoj državnih nadzornih mehanizmov in njihovo izvajanje gotovo pripomore k učinkovitemu delovanju zbornic.

Kot je bilo že ugotovljeno zgoraj, so nadzorni mehanizmi države glede javnih pooblastil zbornic, ki se nanašajo na izdajanje splošnih aktov za izvrševanje javnih pooblastil ter odločanje v javnopravnih zadevah, vzpostavljeni in v njih ni videti kakšnih sistemskih pomanjkljivosti.

Glede nalog zbornic, ki se nanašajo na presojanje ravnanj članov zbornic, so bile zgoraj izpostavljene določene pomanjkljivosti ter predlagana preučitev rešitve, ki bi nekoliko povečala nadzorno vlogo države.

Kar se tiče nadzora države nad opravljanjem ostalih nalog zbornic (tu so mišljena predvsem realna dejanja zbornic, ki predstavljajo izvajanje javnopravnih nalog), je pomembno, da so nadzorne pristojnosti določene v posameznih zakonih, ki določajo naloge zbornic. Tako je po mnenju delovne skupine potrebno, da se v področnih zakonih na eni strani načeloma določi pristojnost ministrstev, na podlagi katere ta opravljajo nadzor nad zakonitostjo

in odvisno od primera tudi nad učinkovitostjo delovanja zbornic, ter da se na drugi strani v omenjenih zakonih določijo tudi konkretni ukrepi oziroma pristojnosti ministrstev v razmerju do zbornic. Slednje v mnogih primerih zakonskih ureditev manjka. Ta pomemben vidik bi bilo treba z vidika jasnosti in določnosti urediti. Zgolj obstoj določbe, po kateri ministrstvo opravlja nadzor nad zakonitostjo, namreč predstavlja takšno ohlapnost ureditve, da se lahko vedno postavi vprašanje, kaj konkretno, če sploh kaj, sme ministrstvo v konkretnem postopku storiti (navedeno ne velja v primeru izdajanja splošnih aktov in upravnega odločanja, saj je obseg nadzora nad zakonitostjo v teh dveh primerih določen s sistemsko zakonodajo (glej tudi zgoraj)).

Po pregledu zakonodaje s področja zbornic je mogoče podati tudi naslednji predlog. Za naloge, ki jih zbornice opravljajo na podlagi javnega pooblastila in se nanašajo na tako imenovana realna dejanja, bi veljalo sistematično predpisovati globe, kolikor zbornice teh nalog ne bi opravljale v skladu z zakonom (npr. ni utemeljenega razloga, da se za nepravilno vodenje evidenc zbornica na podlagi Zakona o graditvi objektov kaznuje, na podlagi Zakona o detektivski dejavnosti pa ne). Predpisovanje glob in njihovo izrekanje imata lahko gotovo preventivni učinek. Zato argument, da se v primeru nepravilnega izvajanja javnih pooblastil slednje lahko odvzame, v tem kontekstu ne drži v celoti. Odvzem javnega pooblastila je v takšnih primerih sicer res mogoč, vendar kot skrajno sredstvo, po večkratnih ugotovljenih kršitvah, izrek globe v postopku o prekršku pa je za razliko od prej navedenega ukrepa osredotočen na konkretno zadevo in ima lahko takojšnji učinek – tudi z vidika strokovnejšega oziroma zakonitega opravljanja nalog v prihodnosti, s čimer se bo morda lahko izognilo tudi odvzemu javnega pooblastila.

6. PREDLOG REŠITEV, KI BI LAHKO (POSREDNO) PRIPOMOGLE K UČINKOVITEJŠEMU DELOVANJU ZBORNIC

Po pregledu celotne zakonodaje s področja zbornic je mogoče ugotoviti, da naša zakonodaja ne vsebuje nekih ključnih sistemskih pomanjkljivosti, ki bi bile že v izhodišču ovira za učinkovito delovanje zbornic. Seveda pa je treba vseskozi spremljati dogajanje na posameznih področjih in se ob opaženih pomanjkljivostih sproti odzivati – tudi s spremembo zakonodaje.

V nadaljevanju se naštevajo predlogi, ki bi lahko vsaj posredno vplivali na boljšo učinkovitost delovanja zbornic:

1. Obvezna poglobljena analiza v fazi priprave zakonodaje, ki bo pokazala, ali bo izvajanje podeljenih pooblastil res bolj učinkovito od izvajanja le-

- teh v okviru državne uprave, kar je zakonski pogoj za podelitev javnega pooblastila (glej tudi zgoraj).
2. Stalno izvajanje nadzora nad nosilcem javnega pooblastila s strani pristojnega ministrstva, kar vključuje tudi preverjanje, ali zbornica še vedno izpolnjuje pogoje za podelitev javnega pooblastila (glej tudi zgoraj). Termin, obseg in način nadzora naj bosta opredeljena v letnem načrtu dela nadzornega ministrstva, iz poročila o opravljenem nadzoru pa mora izhajati tudi, ali zbornica še izpolnjuje pogoje za izvajanje javnih pooblastil.
 3. Jasna določitev pogojev za odvzem javnih pooblastil ter ureditev vprašanja, kdo opravlja te naloge po odvzemu javnega pooblastila (glej zgoraj).
 4. Določitev jasne pooblastilne norme v zakonu, da ministrstvo (oziroma lahko tudi inšpektorat) opravlja nadzor nad zakonitostjo (in strokovnostjo) izvajanja javnih pooblastil. Te norme naj vsebujejo tudi pooblastila in ukrepe nadzornega organa. Predmetna ureditev naj ne bi bila zgolj predmet urejanja v pogodbi med pristojnim ministrstvom in zbornico (glej tudi zgoraj).
 5. Ureditev disciplinske odgovornosti, možnih sankcij, pristojnega organa ter pravnega varstva strank v zakonu (glej zgoraj).
 6. Predpisati globe za ravnanja zbornic v nasprotju z zakonom (glej zgoraj).
 7. Preučiti možnost večje vključitve pristojnih ministrstev v postopke ugotavljanja kršitev članov zbornic (glej zgoraj).
 8. V zakonih opredeliti, da se izvajanje strokovnega nadzora nad člani zbornic šteje kot javno pooblastilo, saj gre v tem primeru za nalogo, katere ustrezno izvajanje je v širokem javnem interesu. Tovrstna opredelitev okrepi tudi vlogo države (nadzor).
 9. Jasno določiti revizijsko pristojnost računskega sodišča za nosilce javnih pooblastil, če so uporabniki javnih sredstev. Medtem ko je jasno, da je slednje pristojno za revidiranje vseh oseb javnega prva, v Zakonu o računskem sodišču ni izrecne določbe o tem, da je slednje pristojno revidirati tudi nosilce javnih pooblastil.
 10. Preučiti uvedbo obveznega revidiranja računovodskih izkazov zbornic.
 11. Uvesti obvezno letno poročanje zbornic pristojnim ministrstvom o izvajanju njihovih javnopravnih nalog glede na vnaprej določeno vsebino poročila.

Za učinkovitejše delovanje zbornic so vsaj posredno relevantne tudi ugotovitve in priporočila v nadaljevanju, ki se nanašajo na predloge za izboljšanje transparentnosti delovanja zbornic.

IV. TRANSPARENTNOST DELOVANJA ZBORNIC

V skladu s Programom ukrepov Vlade Republike Slovenije za preprečevanje korupcije je delovna skupina dobila tudi nalogo, da preuči vprašanje transparentnosti delovanja zbornic ter da pripravi v zvezi s tem predloge rešitev za povečanje transparentnosti njihovega delovanja.

Na začetku velja odgovoriti na vprašanje, kaj transparentnost načeloma sploh pomeni. V delovanju organizacij in tudi posameznikov transparentnost pomeni jasnost, sledljivost in preglednost njihovega delovanja. Z njo je povezana pravica javnosti vedeti, kako pristojni subjekti sprejemajo odločitve, kdo sodeluje pri odločanju, kakšne so njihove odločitve, kot drugo pa, kakšne akte oziroma dokumente sprejemajo ti subjekti in ali so slednji upravičeni do javnih sredstev ter kako z njimi razpolagajo.

Uvodoma je mogoče ugotoviti, da posamezne subjekte k transparentnemu delovanju zavezujejo predpisi. Slednji pri tem vzpostavljajo mehanizme, s katerimi se transparentnost dejansko zagotavlja. Na drugi strani pa je tudi od subjektov samih odvisno, kako z lastnimi aktivnostmi in prizadevanjem stremijo k čim večji preglednosti svojega delovanja (predvsem v želji krepitve ugleda in zaupanja v njihove delovanje). Pri prvo navedenemu vidiku zagotavljanja transparentnosti ima država moč, da s sprejemanjem predpisov in njihovim spreminjanjem zaradi spreminjajočih se družbenih razmerij vzpostavlja pogoje transparentnosti. Vendar pa je treba pri tem ugotoviti, da so te možnosti omejene ter same po sebi še ne zagotavljajo transparentnosti. Subjekt se lahko namreč vedno zavestno odloči, da ne bo posloval transparentno (netransparentnost je seveda lahko odraz tudi malomarnega ravnanja). V tem primeru pa morajo biti zagotovljeni nadzorni mehanizmi, predpisane sankcije ter zagotovljene kapacitete za izvajanje nadzora (odzivanje na že zaznane nepravilnosti, kot tudi nadzor z vidika zagotavljanja prevencije). Zgoraj drugo navedeni vidik, ki je bistvenega pomena, je seveda odvisen od subjektov samih, od njihovega zavedanja pomembnosti po uživanju ugleda in zaupanja s strani javnosti oziroma kroga, katerim je njihovo delovanje namenjeno, ter njihove sposobnosti soočati se z notranjimi anomalijami in nenazadnje tudi od občutljivosti javnosti.

Zbornice so del našega družbenega in pravnega sistema. Niso neke povsem *sui generis* organizacije, ki bi lebdele v zraku in bi bilo treba za njih odkrivati popolnoma nove rešitve oziroma pristopiti k normiranju rešitev od začetka do konca. Zbornice so namreč pravne osebe, za katere velja številna področna

zakonodaja, med drugim tudi tista, ki v osnovi stremi k zagotavljanju transparentnosti delovanja pravnih subjektov.

Na prvem mestu velja omeniti Zakon o dostopu do informacij javnega značaja, ki v 1. členu določa, da se z njim ureja postopek, ki vsakomur omogoča prost dostop in ponovno uporabo informacij javnega značaja, s katerimi razpolagajo državni organi, organi lokalnih skupnosti, javne agencije, javni skladi in druge osebe javnega prava, nosilci javnih pooblastil in izvajalci javnih služb. V 4. členu isti zakon določa, da je informacija javnega značaja informacija, ki izvira iz delovnega področja organa, nahaja pa se v obliki dokumenta, zadeve, dosjeja, registra, evidence ali drugega dokumentarnega gradiva, ki ga je organ izdelal sam, v sodelovanju z drugim organom, ali pridobil od drugih oseb. Ker so zbornice bodisi osebe javnega prava ali vsaj nosilci javnih pooblastil, določbe navedenega zakona seveda zavezujejo tudi njih. Če so te osebe javnega prava, slednje veljajo glede njihovega celotnega delovanja, če pa so osebe zasebnega prava, pa v obsegu izvajanja javnih pooblastil. Iz navedenega izhaja, da ima javnost v razmerju do zbornic zelo širok dostop do informacij, ki nastajajo znotraj njih – v prvem primeru na vseh področjih njihovega delovanja (razen seveda v primeru izjem, ki jih zakon enotno določa za celoten sistem), v drugem primeru pa v mejah delovanja v okviru javnih pooblastil (slednje je razumljivo, saj ne more biti interes javnosti, da se seznanja s kakršnimikoli dokumenti, tudi takšnimi, ki se tičejo povsem internega delovanja, ki nima nobene zveze z interesom javnosti »vedeti«). Seveda pa se v povezavi z navedenim postavi vprašanje uvrščanja zbornic med osebe javnega prava in osebe zasebnega prava ter vprašanje, katero nalogo zbornic opredeliti kot javno pooblastilo, kar oboje vpliva na domet učinkovanja Zakona o dostopu do informacij javnega značaja v primeru sistema zbornic. O tem vprašanju je več govora na drugih mestih poročila.

Kot je bilo že omenjeno, so zbornice med drugim tudi nosilci javnih pooblastil. V okviru teh slednje po preučitvi zakonodaje v mnogih primerih odločajo o pravicah, obveznostih oziroma kršitvah subjektov. Glede na veljavno zakonodajo so zbornice v takih primerih zavezane uporabljati določbe Zakona o splošnem upravnem postopku. Po navedenem zakonu morajo namreč postopati upravni in drugi državni organi, organi samoupravnih lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil, kadar v upravnih zadevah, neposredno uporabljajoč predpise, odločajo o pravicah, obveznostih ali pravnih koristih posameznikov, pravnih oseb in drugih strank. V zvezi s tem velja še dodati, da zakon kot upravno zadevo opredeljuje odločanje o pravici, obveznosti ali pravni koristi fizične ali pravne osebe oziroma druge stranke na področju upravnega prava ter da se upravni postopek smiselno uporablja tudi v drugih javnopravnih zadevah, ki nimajo značaja upravne zadeve, kolikor ta področja niso urejena s

posebnim postopkom. Zakon o splošnem upravnem postopku se na tem mestu navaja zaradi tega, ker med drugim vsebuje tudi ureditev, ki je prvenstveno namenjena zagotavljanju transparentnosti. V zvezi z navedenim je treba predvsem omeniti njegove določbe, ki se nanašajo na javnost ustnih obravnav. Ustne obravnave so namreč javne, uradna oseba, ki vodi postopek, pa lahko izključi javnost od celotne ustne obravnave ali od dela obravnave samo, če to zahtevajo razlogi morale ali javne varnosti, če je podana resna in neposredna nevarnost, da bi bila ustna obravnava ovirana, če je treba obravnavati razmerja v kakšni rodbini ali če je treba obravnavati okoliščine, ki pomenijo tajnost podatkov v skladu z zakonom, ki ureja tajnost podatkov, ali poslovno in poklicno tajnost. Seveda pa so v zakonu še druge določbe, ki tudi, ne morda na toliko neposreden način kot prej navedena ureditev, stremijo k zagotavljanju transparentnosti. Nenazadnje so v povezavi z njo zelo relevantne tudi tiste določbe Zakona o splošnem upravnem postopku, ki urejajo upravno inšpekcijo. V skladu z določbami navedenega zakona nadzor nad njegovim izvajanjem in izvajanjem drugih zakonov, ki urejajo upravne postopke, opravlja upravna inšpekcija. Navedeno pomeni, da je s tem zagotovljen tudi nadzor nad vsemi tistimi določbami zakona, ki zagotavljajo transparentno delovanje subjektov, ki odločajo (med drugim tudi nosilcev javnih pooblastil in s tem tudi zbornic). Upravni inšpektor ima pravico do vstopa v prostore organa in pravico do vpogleda v dokumentacijo, ki se nanaša na upravne postopke in upravno poslovanje, vključno s tajnimi podatki, osebnimi podatki, poslovnimi skrivnostmi, davčnimi tajnostmi in drugimi varovanimi podatki. Organ mora v skladu s predmetnim zakonom upravni inšpektorju zagotoviti pogoje za delo in potrebne informacije. Omeniti velja še, da so inšpektorju dodeljena tudi pooblastila izrekanja ukrepov. Pri opravljanju nadzora lahko med drugim odredi, da se nezakonitosti odpravijo v roku, ki ga določi. Omeniti pa velja tudi možnost inšpektorja, po kateri lahko v primeru, ko pri nadzoru nosilca javnega pooblastila ugotovi, da ta ne izvaja javnih pooblastil ali jih izvaja nestrokovno, nevestno ali malomarno, predlaga pristojnemu organu, da začne postopek odvzema javnih pooblastil. Seveda pa se ne sme pozabiti omeniti, da je inšpektor, ki pri opravljanju nadzora ugotovi, da ima dejanje uradne ali druge osebe v konkretni upravni zadevi znake kaznivenga dejanja, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, dolžan to naznaniti pristojnemu organu oziroma vložiti kazensko ovadbo. Navedeno velja izpostaviti zaradi tega, ker je prav netransparentno vodenje postopkov lahko povezano s kaznivimi ravnanji (netransparentnost je sredstvo za doseg ciljev, ki so v nasprotju z zakonom).

V povezavi z Zakonom o splošnem upravnem postopku velja opozoriti tudi na Uredbo o upravnem poslovanju, katere dokaj tehnične določbe prav tako zavezujejo nosilce javnih pooblastil in temu posledično pripomorejo k transparentnosti njihovega delovanja (tudi zbornic).

Na podlagi navedenega je mogoče zaključiti, da so na normativni ravni za zbornice predvideni mehanizmi, ki, kolikor je to dejansko sploh mogoče doseči z normiranjem, zagotavljajo, da bi bilo njihovo delovanje v razmerju do javnosti razvidno in jasno, ne pa skrito. Seveda pa je v dejanskem življenju pri vseh subjektih možno, da iz različnih nagibov poslujejo nezakonito ali v nasprotju z določenimi standardi. V takšnih primerih bodo pogosto ravnali ravno v nasprotju z določenimi oziroma predpisanimi mehanizmi, ki zavezujejo k transparentnosti. Takrat še tako popolna zakonodaja, ki omogoča javno dostopnost do informacij ter javnost raznoraznih postopkov, ki se odvijajo oziroma vodijo znotraj subjektov, ne more pomagati. V takih primerih lahko učinkuje samo izvajanje ustreznega in zadostnega nadzora, ki na eni strani z ugotavljanjem in sankcioniranjem kršitev javnosti razgali nezakonitosti oziroma nepravilnosti, na drugi strani pa preventivno prispeva k zakonitemu in strokovnemu ravnanju subjektov in s tem posledično tudi k transparentnosti.

Povsem drugačen pa je primer, ko bi se z zakonodajo ali drugimi akti lahko določile obveznosti in ravnanja, ki bi subjekte silili k transparentnemu delovanju, pa to ni bilo storjeno. Tu nastopi naloga zakonodajalca in tudi subjektov samih, da s spremembo zakonov oziroma internih aktov subjektov določijo mehanizme, ki bodo okrepili transparentnost delovanja teh subjektov in s tem posledično tudi zakonitost in strokovnost njihovih ravnanj.

Glede zbornic je mogoče ugotoviti, da so te v določenem segmentu delovanja v specifičnem položaju nasproti ostalim pravnim subjektom, vključno z nosilci javnih pooblastil. Zbornice namreč po pregledu celotne zakonodaje, ki se nanaša nanje, poleg nalog (vključno z javnopravnimi nalogami), ki jih opravljajo tudi drugi pravni subjekti, opravljajo tudi naloge, ki se nanašajo na odločanje o kršitvah predpisov, pravil stroke in etičnih standardov njenih članov ter njihovo sankcioniranje, kolikor so te kršitve ugotovljene. Prav na ta segment izrecno opozarja tudi Komisija za preprečevanje korupcije, ki poziva k takšni ureditvi tega vprašanja, ki bo zbornice zavezovalo k transparentnejšemu delovanju. Navedena potreba se lahko izpostavlja na podlagi ugotovitve, da o kršitvah obveznosti članov zbornice praviloma odločajo osebe, ki delujejo na istem področju kot kršitelji sami, ter se temu posledično lahko pojavijo nagibi k pristranskosti odločanja in medsebojnega ščitenja. Slednje je sicer možno, vendar ne nujno povsem logično, saj bi morale biti po logiki stvari članstvu v zbornici v interesu, da se delo na njihovem področju opravlja zakonito in strokovno ter da njihova stroka v javnosti uživa ugled in zaupanje. Na podlagi navedenega velja k spremembam ureditve na tem področju pristopiti premišljeno in ne z odrazom vnaprejšnjega nezaupanja v delovanje

posameznih zbornic. Spremembe bi morale biti premišljene, temeljiti bi morale na argumentih, vključno s primerjalnopravnimi.

Po pregledu relevantne zakonodaje in internih aktov, ki se nanašajo na ureditev ugotavljanja zgoraj navedenih kršitev članov zbornic, je mogoče priti do ugotovitve, da sta v Republiki Sloveniji vzpostavljena dva sistema odločanja o kršitvah članov zbornic (kadar članstvo v zbornicah ni obvezno, zbornice lahko odločajo tudi o kršitvah oseb, ki niso člani, vendar delujejo na področju, ki ga zbornica pokriva). Po prvem modelu o kršitvah članov zbornic sicer odločajo organi zbornice, vendar so v njih vključene tudi osebe, ki jih imenujejo državni organi, ki nadzorujejo zbornice oziroma so povezani z njihovim delovanjem. Gre za zbornice s področja Ministrstva za pravosodje, kjer so v postopke odločanja o kršitvah članov zbornic vključeni tudi predstavniki navedenega ministrstva oziroma sodišč (v primeru Zbornice izvršiteljev Slovenije disciplinski postopek uvede in na prvi stopnji odloča kar sam minister za pravosodje). Po drugem, večinskem modelu, pa o kršitvah članov zbornic odločajo disciplinski oziroma drugi organi zbornic, v katere so vključene zgolj osebe, ki jih po lastnem preudarku imenujejo pristojni organi zbornic. V tem primeru je mogoče ugotoviti, da v odločanje niso vključeni zunanji subjekti in se temu posledično lahko pojavljajo argumenti o večjem obstoju možnosti kršitve načela transparentnosti poslovanja oziroma zahteve po dodatnih mehanizmih za krepitev transparentnosti.

V tem delu velja izpostaviti tudi ločnico med postopki o ugotavljanju kršitev članov zbornic, ki se vodijo kot javno pooblastilo (gre predvsem za postopke odvzema licenc in dovoljenj, ki omogočajo opravljanje dejavnosti članov zbornic) in za katere zato temu posledično velja Zakon o splošnem upravnem postopku s svojimi elementi transparentnosti (javne ustne obravnave, zaslišanje prič (prijavitelja),...), in ostalimi postopki, ki se vodijo praviloma kot disciplinski postopki in za njih ni mogoče trditi, da gre za odločanje na podlagi javnega pooblastila oziroma za odločanje o javnopravni stvari.

Ne glede na navedeno v prejšnjih dveh odstavkih pa je mogoče po preučitvi vseh ureditev po posameznih zbornicah zaključiti, da bi se lahko transparentnost delovanja organov zbornic, ki odločajo o kršitvah njihovih članov, okrepila z naslednjimi mehanizmi:

1. Osebi, ki meni, da je bila z ravnanjem člana zbornice prizadeta, omogočiti, da lahko predlaga uvedbo predpisanega postopka zoper člana zbornice. Subjekt v zbornici, ki je pristojen za uvedbo postopka, v primeru, ko ne uvede postopka, o tem obvestiti prijavitelja kršitve in natančno obrazložiti takšno odločitev.

2. V primerih uvedbe postopka o kršitvi bi morala biti opravljena ustna obravnava, ki bi morala biti pravilom javna. V primeru odločanja na podlagi javnega pooblastila javnost ustne obravnave določa že Zakon o splošnem upravnem postopku. Slednji določa tudi izjeme, ki bi jih bilo treba striktno upoštevati. Če ta ureditev v posameznih primerih ni ustrezna, bi bilo treba v področni zakonodaji predvideti tudi dodatne izjeme, kolikor bi se glede na specifičnost teh primerov to izkazalo kot upravičeno. Vse navedeno naj bi načeloma veljalo tudi za disciplinske postopke, za katere se ne uporabljajo določbe Zakona o splošnem upravnem postopku, ampak ustrezna področna zakonodaja in interni akti zbornic.
3. Na ustno obravnavo se povabi prijavitelja kršitve, ki se ga mora obvezno zaslišati, če tako sam želi.
4. Na spletnih straneh zbornice se objavijo podatki o vodenju javnih obravnav. Podatki bi se lahko objavljali na primerljiv način, kot to storijo sodišča v kazenskih in civilnih zadevah (navedba kršitelja, kratka opredelitev zadeve, datum in čas obravnave).
5. O pritožbah oziroma prijavah zoper člane zbornic se obvesti tudi ministrstvo, pristojno za nadzor zbornice.
6. O ustnih obravnavah iz 2. točke se obvesti ministrstvo, pristojno za nadzor zbornice.
7. Odločitev zborničnih organov se obvezno posreduje tudi prijavitelju kršitve.
8. Objava izrečenega ukrepa, disciplinske sankcije oziroma odvzema dovoljenja ali licence se objavi na spletni strani zbornice. Na podlagi preučitve vseh relevantnih predpisov in aktov, ki se nanašajo na izrekanje sankcij zaradi kršitev obveznosti članov zbornic, je zaslediti, da se kot eden izmed možnih ukrepov izreka tudi javni opomin, ki se objavi na ustrezen način. Kolikor je javen izrek navedene sankcije, potem ni razloga, da se javno ne bi objavile tudi sankcije ali ukrepi, ki so strožji. V teh primerih so se namreč morale zgoditi še hujše kršitve, za kar obstaja še večji interes javnosti, da za njih izve.
9. V javno objavljenih poročilih zbornice navesti podatke o številu in vrsti prijavljenih kršitev pri delovanju zbornice in njenih članov, o številu uvedenih postopkov ter odločitvah v teh postopkih, vključno s podatki o izrečenih sankcijah in podatki, v koliko primerih je uvedba ali vodenje postopkov zastarala.
10. Objaviti podatke o senatih razsodišč in vzpostavitev statistik glede tega, kolikokrat je kdo odločal v senatu. Isto naj velja za (zborničnega) tožilca, če jih je več. Uvesti transparentno sestavljanje senatov, vse s ciljem preprečitve monopoliziranja disciplinskih postopkov s strani posameznih članov razsodišč.

V. ZAKLJUČEK

Ureditev zborničnega sistema je razpršena v številnih zakonih. Za posamične zbornice glede na različna področja, na katerih delujejo, veljajo številne specifične. Poročilo navedeno pravno in dejansko stanje upošteva in v skladu s Program ukrepov Vlade Republike Slovenije za preprečevanje, odkrivanje in pregon korupcije ponuja predloge možnih rešitev oziroma smernic, ki jih bodo ministrstva kot pristojni državni organi za posamezna področja lahko upoštevala pri spreminjanju področne zakonodaje. Pri tem bo seveda treba upoštevati tudi specifičnosti posamičnih zbornic, tako da avtomatično vpeljevanje vseh predlaganih rešitev pri vsaki izmed zbornic ni mogoče. Pričakuje se tudi lahko, da se bo v postopek spreminjanja zakonodaje vključila tudi zainteresirana javnost.